

Nota

Kunst& Cultuur

2024
2028

Podium van ontmoeting

Gemeente Soest

Inhoud

Voorwoord		4
H1. Algemeen		**5**
1.1	Inleiding	5
1.2	Leeswijzer	6
1.3	Samenvatting	6
H2. Afbakening en samenhang		**9**
2.1	Wat verstaan we onder Kunst & Cultuur	9
2.2	Samenhang met andere domeinen	9
2.3	Rol van de gemeente	12
2.3	Financiële kader	12
H3. Huidige situatie		**14**
3.1	Huidige cultuurlandschap in Soest en Soesterberg	14
3.2	Ringenmodel	15
3.3	Evaluatie huidig beleid	18
H4. Bouwen aan de toekomst		**20**
4.1	Trends en ontwikkelingen (Landelijk/Regionaal/Lokaal)	20

4.2 Participatietraject inwoners 23

4.3 Participatietraject stakeholders 25

H5. Cultuurbeleid 2024-2028 **27**

5.1 4 pijlers 28

5.2 Resultaten 29

5.3 Monitoring 31

H6. Financiële kader 2024-2028 **33**

6.1 Cultuurbudget 33

6.2 Taakstelling 34

6.3 Subsidies 34

Bijlagen

Bijlage 1 Evaluatie cultuurvisie 2016-2020

Bijlage 2 Inwonersparticipatie uitkomsten

Bijlage 3 Animatie

Voorwoord

De gemeente Soest is een fantastische gemeente om in te wonen en te werken. Centraal gelegen, sociaal en levendig. In een gemeente die 'Positieve gezondheid' belangrijk vindt, is Kunst & Cultuur onmisbaar. Het verbindt, zet aan het denken, roept emotie op, zorgt voor ontspanning en is daarmee van groot belang voor ons mentale en fysieke gevoel van welzijn. Kunst en Cultuur maken een gemeente dynamisch en aantrekkelijk; voor de huidige inwoners maar ook voor bezoekers van buiten de gemeente. In gesprekken met inwoners hebben we gehoord wat cultuur kan betekenen voor beoefenaars, maar ook voor bezoekers. Het bijzondere en veelzijdige culturele leven dat Soest te bieden heeft, willen inwoners graag behouden. Tegelijk is er continu vernieuwing nodig om aan te blijven sluiten op de veranderende wereld. We willen drempels verder verlagen, zodat iedere inwoner in aanraking kan komen met cultuur. Door cultuureducatie en actieve cultuurparticipatie te versterken krijgen steeds meer inwoners de mogelijkheid cultuur ook echt mee-te-maken.

In deze cultuurnota schetsen wij waar Cultuur bijdraagt aan de doelen van de integrale visie sociaal domein en de omgevingsvisie. Vanuit de opbrengsten van het participatietraject met inwoners en stakeholders komen we tot nieuw beleid en ambities voor de komende vier jaar. We zien daar een dubbele uitdaging. Er is namelijk ook een taakstelling in te vullen. Dat betekent dat we moeten bezuinigen op cultuur. Tegelijkertijd zien we voor de komende jaren een stevige ambitie als we een bijdrage willen leveren aan doelen op het sociaal domein en de omgevingsvisie en tegemoet willen komen aan de wensen en ideeën van inwoners. Dat vraagt om keuzes en een duidelijk kader om die keuzes onderbouwd te kunnen maken.

Voor mij persoonlijk is cultuur een ontmoeting. Een ontmoeting met andere inwoners om samen te genieten van iets moois, maar ook een ontmoeting met mezelf daar waar kunst schuurt en vragen stelt. Ontmoeten heeft in zich dat het niet MOET, dat betekent niet dat het daarmee minder waarde heeft. Cultuur is een manier om je te uiten, om te genieten, om te delen en om het leven kleur te geven. Voor heel veel inwoners is dat van vitaal belang. Deze nota is tot stand gekomen met grote betrokkenheid van inwoners en het cultuurveld in Soest en in Soesterberg. Samen staan we de komende jaren voor de gedeelde opgave Cultuur binnen onze gemeente een podium te laten zijn voor ontmoeting. Een podium voor iedereen. Open en laagdrempelig, maar ook inspirerend en creatief.

Aukje Treep, *Wethouder Cultuur*

Hoofdstuk 1

1.1 Inleiding

Deze nota vormt het beleidskader waarmee we de komende vier jaar sturen op ambities binnen Kunst & Cultuur in Soest en Soesterberg. In deze nota laten we ook zien hoe Kunst & Cultuur (verder in dit stuk gevat onder 'Cultuur') bijdraagt aan grotere opgaven. Op visieniveau sluiten we aan bij de integrale visie Sociaal domein en de omgevingsvisie. We vertalen de relevante opgaven daarin naar culturele pijlers en ambities voor de komende vier jaar. Met deze looptijd sluiten we aan op de looptijd van de integrale visie sociaal domein.

Totstandkoming cultuurnota 2024-2028

Om te komen tot een relevante en gedragen cultuurnota zijn er intensieve gesprekken gevoerd met inwoners en met veel culturele organisaties zowel in Soest als in Soesterberg, met makers (ZZP-ers) en vertegenwoordigers van domeinen zoals welzijn en onderwijs en ondernemers. Binnen het inwonersparticipatietraject dat samen het Sociaal Domein en Sport is georganiseerd, zijn inwoners bevraagd op hun culturele behoeften.

In het *coalitieakkoord* staat het volgende opgenomen: *Soest is rijk aan kunst en cultuur en dat vinden wij zeer waardevol. Er is ruimte voor verschillende vormen van kunst in Soest en wij vinden het van groot belang dat we hier plek voor houden. In Soesterberg investeren we in een sociaal-culturele voorziening om ook hier voldoende aanbod te genereren. Kunst moet toegankelijk en dichtbij zijn voor iedereen. De inzet van de cultuurcoach draagt hier aan bij en willen we behouden. Wij vinden het belangrijk dat de subsidies voor cultuur gekoppeld worden aan de gemeentelijke doelstellingen. Ook verwachten wij hierin een nader advies over de invulling van de in de vorige raadsperiode afgesproken taakstellende bezuiniging.*

Naast deze input zijn de volgende documenten gebruikt als kader:

Rijk/Algemeen:

- het advies Cultuur Dichtbij, dicht bij Cultuur van de Raad voor Cultuur
- https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/11/04/meerjarenbrief-de-kracht-van-creativiteit/ Cultuur midden in de samenleving van Gunay Uslu, staatssecretaris Cultuur en Media, 2022
- brief Cultuur in een open Samenleving OCW, 2018
- Brief staatsecretaris, Een abonnement op de hele wereld. Versterken van het stelsel van openbare bibliotheken.
- CultureForHealth Report – Scoping review of culture, well-being and health interventions and their evidence, impacts, challenges and policy recommendations for Europe
- Cultureel vermogen, LKCA 2018

Regio:

- Regioprofiel Eeuwig Jong dat in samenwerking met de Provincie tot stand is gekomen
- Beleidsevaluatieonderzoek streekomroepvorming, 2021

Lokaal

- Coalitieakkoord 2022-2026 gemeente Soest
- Omgevingsvisie gemeente Soest, Stap voor stap verder komen, 2021
- Integraal Accommodatiebeleid Soest, 2020

Global goals

In de Tweede Nationale SDG-rapportage staat in de bijdrage van de Rijksoverheid: "Cultuur is niet een specifieke SDG, maar wel heel belangrijk voor het halen van de doelen. Ze verrijkt het individu en verbindt de samenleving. Dit versterkt de Nederlandse instituties en welvaart. Het is dan ook niet verwonderlijk dat in een publicatie van UNESCO cultuur wordt gezien als een aanjager van duurzame ontwikkeling.

In de integrale visie sociaal domein worden vijf opgaven genoemd. Verderop in deze nota wordt beschreven aan welke van deze opgaven Kunst en Cultuur een bijdrage levert. De global goals behorende bij deze opgaven komen uit de integrale visie sociaal domein. Daarnaast sluit deze nota aan bij de omgevingsvisie en dan met name bij de aandacht voor de openbare ruimte en de waarde van erfgoed (SDG 11).

1.2 Leeswijzer

In deze cultuurnota wordt allereerst het kader aangegeven, Wat verstaan we onder Kunst & Cultuur en welke rol nemen we als gemeente daarin? Wat is het huidige financiële kader en welke ontwikkelingen en trends zien we landelijk, regionaal en lokaal. (H2)

Vervolgens kijken we naar de huidige lokale situatie in zowel Soest als Soesterberg vanuit het ringenmodel van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) *(uitleg hierover vind u in 3.2)* en de evaluatie van het huidige beleid.
Vanuit die huidige stand van zaken kijken we naar de toekomst. Waar en hoe kan Cultuur een bijdrage leveren aan de opgaven uit de integrale visie sociaal domein en de omgevingsvisie?
Daarin worden de ideeën en wensen van zowel inwoners als cultuurpartners meegenomen en komen we tot 4 pijlers en ambities voor de komende beleidsperiode.
In hoofdstuk 5 werken we deze ambities verder uit en koppelen we daar acties en resultaten aan. Ook wordt toegelicht hoe we gedurende de komende beleidsperiode gaan monitoren op deze benoemde concrete resultaten.
Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 gekeken naar de invulling van de taakstelling en wordt aangegeven welke investeringen de benoemde ambities zouden kunnen ondersteunen. Ook wordt ingegaan op een aanpassing in de subsidiesystematiek gebaseerd op de vier pijlers.

1.3 Samenvatting

In deze nota leest u hoe we, vanuit het domein Cultuur, een vertaling hebben gemaakt van de wensen en ideeën van inwoners en cultuurpartners en hoe cultuur bijdraagt aan de opgaven uit de integrale visie sociaal domein en de omgevingsvisie. De nota kan daarmee gezien worden als een cultureel uitvoeringsplan behorende bij de integrale visie sociaal domein. De titel van deze cultuurnota is ‘Kunst & Cultuur, podium van ontmoeting’. Hiermee is direct een duidelijke link gelegd naar de uitkomsten van het integrale inwonersparticipatietraject waar ‘ontmoeting’ als een van de belangrijkste voorwaarden wordt gezien door inwoners als het gaat om positieve gezondheid en voor elkaar zorgen. Ook zijn ontmoetingsplekken een belangrijk onderdeel van de omgevingsvisie. Kunst en cultuur kan daarmee een bijdrage leveren aan opgaven uit beide visies.

Het huidige culturele leven in de gemeente Soest is divers en breed. Het aanbod in Soest is de afgelopen jaren niet achteruit gegaan. Er zijn nieuwe initiatieven en ook zijn er enkele activiteiten gestopt door gebrek aan leden of organisatiekracht. In Soesterberg is het huidige aanbod nog niet voldoende als we dit relateren aan het ringenmodel van de VNG *(uitleg hierover vind u in 3.2)*. De opening van het nieuwe sociaal cultureel centrum in mei 2024 is een plek voor nieuw te ontwikkelen cultureel aanbod in Soesterberg. Er zijn weinig tot geen culturele verenigingen en initiatieven voor concerten, voorstellingen, exposities en dergelijke. Het opzetten hiervan zouden we de komende jaren graag meer willen ondersteunen door een stimuleringsbudget (investeringsvoorstel)

Het algemene uitgangspunt van het beleid voor de komende jaren is, dat Cultuur van vitaal belang is. Daarmee maken we een statement dat Cultuur een belangrijke bijdrage levert aan de positieve gezondheid van onze inwoners. Uit de uitkomsten van het inwonersparticipatietraject leiden we af dat cultuurparticipatie bijdraagt aan zingeving, mentale gezondheid, meedoen en kwaliteit van leven. Dit zijn vier segmenten uit het model van positieve gezondheid.
Verder hebben inwoners zich uitgesproken over belemmeringen om mee te kunnen doen (cultuurparticipatie). Met name de meer kwetsbare inwoners ervaren de volgende drempels: financiële drempel, fysieke drempel (vervoer is lastig voor ouderen) en de taalbarrière voor nieuwkomers.
Omdat positieve gezondheid direct bijdraagt aan preventie binnen het sociaal domein, is het belangrijk dat iedereen mee kan doen aan cultuurparticipatie.

Aan stakeholders binnen en buiten het culturele veld is gevraagd wat zij belangrijk vinden voor de toekomst. In Soesterberg is een aparte sessie gehouden om daarmee betere focus te hebben op de specifieke situatie in Soesterberg.
De input vanuit de inwoners en stakeholders, het behoud en opbouw van een passend cultuuraanbod voor onze groeiende gemeenten en de opgaven uit de visie integrale sociaal domein en omgevingvisie zijn vervolgens vertaald naar vier pijlers voor de periode 2024-2028.

4 pijlers

1. **De basis op orde**
   Het culturele aanbod past bij de schaal van Soest/Soesterberg volgens het ringenmodel van de VNG (zie H.3);
2. **Cultuur is voor iedereen**
   Hiermee leveren we een brede bijdrage aan positieve gezondheid van onze inwoners en sluiten we aan bij landelijk cultuurbeleid;
3. **Cultuur doe je samen**
   Hiermee leveren we een bijdrage aan de ontmoetingsplekken zoals beschreven in de integrale visie sociaal domein en de omgevingsvisie;
4. **Cultuur is zichtbaar**
   Hiermee leveren we een bijdrage aan de levendige centra uit de omgevingsvisie.

Voor iedere pijler is een ambitie beschreven die uitgangspunt is voor sturing vanuit de gemeente en basis is voor het culturele subsidiebeleid in de periode 2024-2028.

De basis op orde
Ambitie: De gemeente Soest beschikt over cultuuraanbod in alle segmenten van het ringenmodel passend bij de grootte van de kern, waarbij in SOestergberg niet alle kernen gevuld hoeven te zijn. Professionele programmering zien we als aanbod dat ook in de nabije grotere gemeenten geziocht kan worden (Amersfoort, Zeist). We streven wel naar passend aanbod in de kern Soesterberg voor amateurkunst (cultuureducatie en cultuurparticipatie) en aandacht voor beleving van erfgoed.

Cultuur is voor iedereen
Ambitie: Iedere inwoner van de gemeente Soest kan dicht bij huis zijn creatieve vermogen ontwikkelen door amateurkunsteducatie, -beoefening of -presentatie. Er zijn volop verbindingen met het professionele veld waardoor talentontwikkeling waar gewenst mogelijk is.

Cultuur doe je samen
Ambitie: Cultuurparticipatie (actief of passief) doe je bij voorkeur samen. Daarmee bouw je een netwerk, ontmoet je elkaar, deel je je interesse of passie. Zowel het bezoeken van voorstellingen/concerten/ lezingen als het beoefenen van alle soorten cultuur kennen een aspect van ontmoeting. Ook werken de cultuuraanbieders samen, zowel binnen als buiten de sector)

Cultuur is zichtbaar
Ambitie: In Soest is het culturele leven duidelijk zichtbaar in de gemeente. Evenementen worden ingezet om de centra te verlevendigen, de profilering van cultuur wordt verbeterd zodat het aanbod beter vindbaar en zichtbaar is en Kunst in de openbare ruimte krijgt meer aandacht.

H2. Afbakening en samenhang

2.1 Wat verstaan we onder Kunst & Cultuur

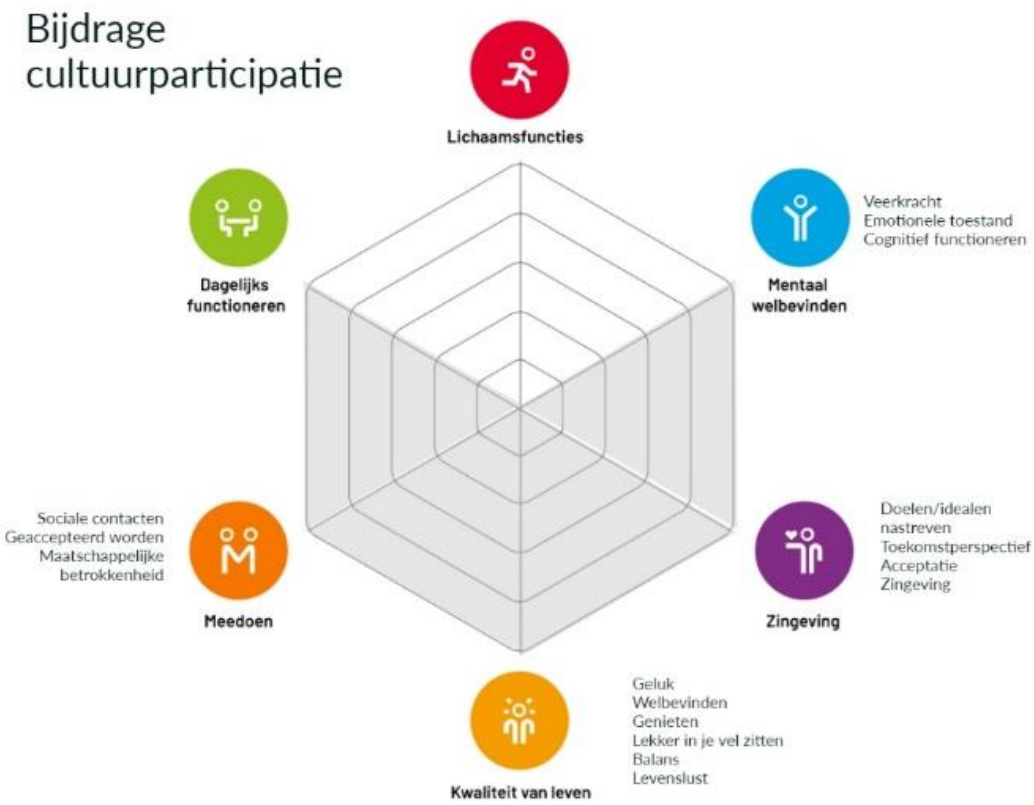
Deze cultuurnota is bedoeld om het cultuurbeleid van de gemeente Soest voor de komende jaren inhoud te geven. Het cultuurbeleid beslaat die gebieden die vallen onder de portefeuille Kunst & Cultuur in de gemeente Soest. Dat betekent dat het gaat om culturele activiteiten en voorzieningen, om kunst in de openbare ruimte, de bibliotheek, de lokale media en om beleefbaar erfgoed. Onder Kunst en Cultuur verstaan we creatieve uitingen van expressie die zowel voor de makers als voor de toeschouwers plezier, ontplooiing, inspiratie en soms ook schuring en ontroering of verdieping opleveren. Onder beleefbaar erfgoed verstaan we activiteiten die de historie van Soest en Soesterberg levend houden. Monumenten en agrarische erfgoed vallen niet binnen dit beleidsveld, maar zijn binnen de fysieke leefomgeving belegd. Evenementen zoals koningsdag, 4- en 5 mei, kermis of markten vallen niet binnen het domein Kunst & Cultuur maar binnen de portefeuille evenementen.

2.2 Samenhang met andere domeinen

In deze cultuurnota is een duidelijke verbinding gelegd met zowel het sociaal als het fysiek domein. In een sociale leefomgeving zorgen we voor onze inwoners. Dat doen we ook door te werken aan een prettige leefomgeving. Wettelijk wordt van de gemeente geëist dat wij de relatie tussen de sociale en de fysieke leefomgeving leggen, zoals beschreven in artikel 1.3 van de Omgevingswet over de maatschappelijke doelen van die wet, waaronder het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. Culturele activiteiten verlevendigen het woonklimaat, maken centrumgebieden aantrekkelijker en zorgen voor ontmoeting, ontspanning en ontplooiing. Daar waar inwoners een steuntje in de rug nodig hebben om mee te kunnen doen, betreden we het gebied van het sociaal domein. Ook daarin heeft Cultuur haar meerwaarde.

Visie Sociaal Domein

De integrale visie sociaal domein is *In verbinding samen doen, zorgzaam en veerkrachtig*. Inwoners geven aan dat ontmoeting heel belangrijk is. Dat voor preventie informele netwerken heel belangrijk zijn en dat er veel aandacht is voor elkaar zolang men elkaar kent en leert kennen. In het participatietraject vroegen we naar aspecten die vanuit inwoners belangrijk vinden binnen de thema's van positieve gezondheid. Kunst en Cultuur kan een rol spelen waar het gaat om ontmoeting, netwerk bouwen en jezelf ontplooien. Cultuur kan bijdragen aan preventie, maar ook soms aan een interventie bij lichte zorg zoals het succesvolle initiatief Kunst, natuur en welzijn. Juist het aanspreken van de eigen creativiteit en ontplooiing heeft positief effect op het mentale welbevinden en gevoel van zingeving. Samen cultuur maken en beleven heeft nog meer positieve effecten omdat het dan niet alleen de individuele ontplooiing en expressie betreft, maar bijdraagt aan een sociaal netwerk van gelijkgestemden (in verbinding samen doen). Zelfs voor toeschouwers kan kunst en cultuur bijdragen aan een mooie balans tussen werk en vrije tijd, aan genieten en geluk. Elementen die we terugvinden bij het thema kwaliteit van leven. Het model van positieve gezondheid is een brede benadering van gezondheid, is uitgewerkt in zes dimensies. Deze zijn voortgekomen uit onderzoek naar wat mensen zelf verstaan onder gezondheid. Zij blijken niet alleen lichamelijke gezondheid belangrijk te vinden, maar bijvoorbeeld ook zingeving, meedoen en kwaliteit van leven. Het model van positieve gezondheid beschrijft de zes dimensies en bijbehorende aspecten. https://www.iph.nl/

De uitkomsten van het inwonersparticipatietraject laten zien dat cultuur bijdraagt aan de vier *grijsgekleurde kwadranten* binnen het bovenstaande model van positieve gezondheid.

In de integrale visie sociaal domein zijn **vijf opgaven** benoemd die in relatie staan tot de visie en het model van positieve gezondheid:

1. Gezonde leefstijl
2. Bestaanszekerheid
3. Mentale weerbaarheid
4. Kansengelijkheid
5. Meedoen en inclusie

Cultuurparticipatie draagt voornamelijk bij aan opgaven 3, 4 en 5. Op welke manier het cultuurbeleid voor de komende jaren bijdraagt aan deze opgaven wordt beschreven in hoofdstuk 5.

Omgevingsvisie
In de omgevingsvisie van de gemeente Soest zien we dat het culturele leven een vaste waarde heeft in het leef- en woonklimaat in onze gemeente. Inwoners zoeken voortdurend naar nieuwe ervaringen. Naast de economische waarde van recreatie/toerisme vinden we in de omgevingsvisie vooral ook de waarde van ontmoeten en ontmoetingsplekken terug. In de aanloop naar deze cultuurnota zijn er onder andere gesprekken geweest met het Expertteam Winkelgebieden. Dit team heeft vanuit het aandachtsgebied fysieke leefomgeving van de gemeente de opdracht gekregen tot het versterken en (re)vitaliseren van de winkelgebieden in Soest en Soesterberg. Samen met ondernemers is ook gekeken hoe Cultuur hier een rol in kan spelen. Die wordt vooral gezien in evenementen/activiteiten in de openbare ruimte bij de centra. In de omgevingsvisie zijn zeven centra in Soest en Soesterberg aangegeven die potentie hebben als ontmoetingsplek. Dit zijn niet alleen winkelgebieden maar ook de Eng en het gebied rond de oude kerk. Het verlevendigen van die gebieden door ontmoeting te faciliteren vanuit kunst en cultuur kan worden aangemoedigd. Wel moet er rekening mee worden gehouden dat in het huidige evenementenbeleid niet alle plekken ruimte geven voor culturele activiteiten in de buitenruimte.
In de omgevingsvisie wordt ook Soesterberg benoemd. De opgave daar is hoe het aanbod zich kan aanpassen aan de groeiende kern. Culturele activiteiten en kunst- en cultuur in het algemeen zijn een gewaardeerd onderdeel van de woon- en leefkwaliteit. Gezien het feit dat we hier te maken hebben met een groeiende kern, vraagt dit om een aparte benadering. Om die reden wijden we apart aandacht aan het basisaanbod Soesterberg.

Accommodatiebeleid (2020)
Binnen Cultuur als basisvoorziening, ontkomen we niet aan de relatie met het gemeentelijk accommodatiebeleid. Dit is in 2020 herzien, waarbij de gemeente ervoor kiest voorzieningen te treffen om maatschappelijke activiteiten voor bijv. sport, cultuur en welzijn te faciliteren daar waar er in de markt geen passende accommodaties voorhanden zijn. Te denken valt aan het theater of de bibliotheek. Stimuleren van meervoudig gebruik van de accommodaties vormen hoekstenen van het gemeentelijk accommodatiebeleid. Een aantal culturele voorzieningen is gevestigd in accommodaties of op grond van de gemeente Soest. Ook voor die accommodaties geldt dat we meervoudig gebruik stimuleren waar mogelijk.

2.3 Rol van gemeente

In de Grondwet is het recht op participatie (meedoen in/onderdeel uitmaken van de samenleving) vastgelegd. Iedereen moet zich kunnen ontplooien, maatschappelijk en cultureel, ook in de vrije tijd.

Een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur in onderwijs en vrije tijd voor iedere inwoner van Nederland is dan ook een belangrijke taak voor overheden. Cultuur is van publieke waarde voor de gemeenschap en de gemeente Soest ziet daarbij ook een rol voor zichzelf weggelegd. Binnen dit domein heeft de gemeente weinig wettelijke taken te vervullen. Uitzondering daarop is de bibliotheektaak. Vanaf 2025 komt er een wetswijziging met een zorgplicht voor gemeenten om de toegang tot de openbare bibliotheek te waarborgen. Ook hebben gemeenten een wettelijke taak voor het in stand houden van een lokale publieke omroep. Dit kan ook in de vorm van een streekomroep zijn zoals in onze regio..

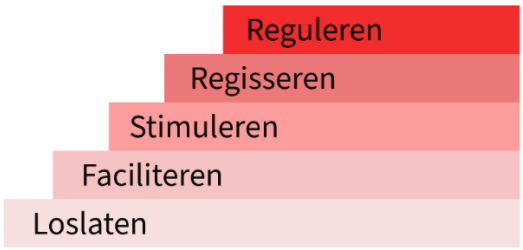

fig 1.2

Kijkend naar de verschillende rollen uit de overheidsparticipatietrap (fig 1.2) zien we dat we binnen het domein Kunst & Cultuur verschillende rollen innemen afhankelijk van de doelstelling. Eerder werd gesproken over de waarde van cultuuraanbod voor alle inwoners als een basis voorziening. De rol van de gemeente hierin is vooral het faciliteren. Daar waar inwoners niet zomaar mee kunnen doen en de overlap met het sociaal domein groter wordt, is de rol van de gemeente sterker en wordt vooral stimuleren ingezet.
Vanuit het participatietraject zijn geen signalen dat er behoefte is aan een aanpassing in de rol van de gemeente binnen dit beleidsveld. Gezien het financiële kader en de huidige bescheiden capaciteit is intensivering van de gemeentelijke rol voor de komende jaren ook geen optie. Initiatieven komen vanuit het culturele veld zelf. De gemeente faciliteert en stimuleert en verbindt vanuit de beleidsdoelstellingen.

2.4 Financiële kader

Cultuurbudget
Het cultuurbudget is sinds het begin van de vorige beleidsperiode (2016) niet meer aangepast. Er is in die jaren ook geen indexatie toegepast (met uitzondering van KunstenhuisIdea waar tot 2023 een deel van de werkelijke loonindexatie is gecompenseerd). In vergelijking met andere gemeenten is het cultuurbudget van de gemeente Soest laag (fig. 2). Cijfers van CBS wijzen uit dat de gemeente Soest wat de inhoudelijke componenten van deze portefeuille (dus zonder erfgoed) onder het gemiddelde zit als het gaat om bijdrage per inwoner. In 2023 had de gemeente Soest 47.432 inwoners en komen we op een bijdrage van € 38,44 per inwoner als het gaat om cultuursubsidies en beheerbudget (overhead niet meegerekend).

Gemeente	**Aantal inwoners**	**Totaal (x1000)**		***per inwoner***	
Soest	46906	€	1.803,00	€	38,44
Houten	50223	€	2.913,00	€	58,00
Zeist	65043	€	4.814,00	€	74,01
Veenendaal	66912	€	5.902,00	€	88,21
De Bilt	43508	€	2.239,00	€	51,46
Baarn	24792	€	1.505,00	€	60,71

In 2019 is er als gevolg van de toenmalige financiële tekorten tot een taakstelling op meerdere terreinen besloten. De taakstelling voor cultuur is mede door de coronagevolgen nog niet ingevuld. Wel is die de afgelopen jaren gecompenseerd vanuit de corona rijksgelden voor ondersteuning van de lokale cultuur. Er is vanuit die gelden inmiddels een bedrag van 180.000 euro gecompenseerd. De taakstelling die er nu nog ligt voor 2024 en verder is **120.000 euro per jaar.** (Zie ook H6). Voor 2024 wordt deze ook nog voor 30.000 gecompenseerd vanuit de coronagelden (raadsbesluit 2022).

In hoofdstuk 6 wordt verder ingegaan op het financiële kader voor de komende jaren, de wijze waarop de taakstelling wordt gerealiseerd en de investering die nodig is om de beschreven ambities in deze nota, volledig te realiseren.

H3. Huidige situatie

In deze cultuurnota laten we als gemeente zien welke ambities we hebben voor de komende beleidsperiode. Voordat we echter vooruit kijken, kijken we eerst naar het hier en nu: hoe ziet het culturele landschap er uit, welke waarde hebben kunst en cultuur voor Soest en Soesterberg en hoe kijken we terug op de resultaten van het huidige beleid?

3.1 Lokale cultuurlandschap in Soest en Soesterberg

De gemeente Soest erkent de waarde van Kunst en Cultuur voor onze inwoners. Dit blijkt ook uit de inzet van de cultuur coronamiddelen vanuit het Rijk. Die zijn grotendeels ingezet om de lokale cultuur te ondersteunen. En gelukkig heeft dat ervoor gezorgd dat de cultuurpartijen redelijk goed door de coronajaren heen gekomen zijn. Nog steeds heeft Soest een breed en gevarieerd cultuuraanbod. De voorzieningen in Soest en Soesterberg liggen verspreid, maar zijn niet wijkgericht opgezet. Daarvoor zijn de publieksstromen te klein. Niet al het aanbod is gebleven de afgelopen jaren. De Rietpluim, het Cantatekoor en het Byzantijns koor zijn gestopt en muziekvereniging Odeon uit Soesterberg en de Stichting Literaire activiteiten hebben helaas aangekondigd zich per 2024 op te heffen. Bij deze verenigingen is het, ondanks vele pogingen om nieuwe leden aan te trekken en actieve bestuursleden en organisatiekracht te vinden, niet gelukt voldoende levensvatbaar zijn voor de toekomst.
Nieuwe initiatieven in de afgelopen beleidsperiode waren: de Paltzbiennale, de jongeren-cultuurcoach (Young Kreators), Louvre (culturele programmering), De Rank (culturele programmering), het korenfestival, Kunst op stand, en de komst van de Nederlandse kring van Beeldhouwers naar Soest. Verder is Regiocultuurcentrum Idea gefuseerd met Kunstenhuis Zeist-De Bilt tot KunstenHuisIdea. Daarmee hopen zij efficiënter om te kunnen gaan met personeel, expertise en faciliteiten en nog meer

creatieve en maatschappelijke impact te kunnen creëren in de regio. Ookis in 2023 een nieuwe cultuurwebsite gelanceerd die de komende jaren verder wordt uitgebouwd.

3.2 Het ringenmodel (VNG)

De VNG heeft het Ringenmodel ontwikkeld om gemeenten houvast te kunnen geven bij het formuleren van cultuurbeleid. Dit model deelt culturele voorzieningen en het bijbehorend cultuurbeleid op in drie ringen:

A. Kernachtig gemeentelijk cultuurbeleid (bij gemeenten met minder dan 30.000 inwoners);
B. Uitgebreid cultuurbeleid (bij gemeenten met een inwonersaantal tussen de 30.000 en 90.000 inwoners);
C. Alomvattend kunst- en cultuurbeleid (bij gemeente met meer dan 90.000 inwoners).

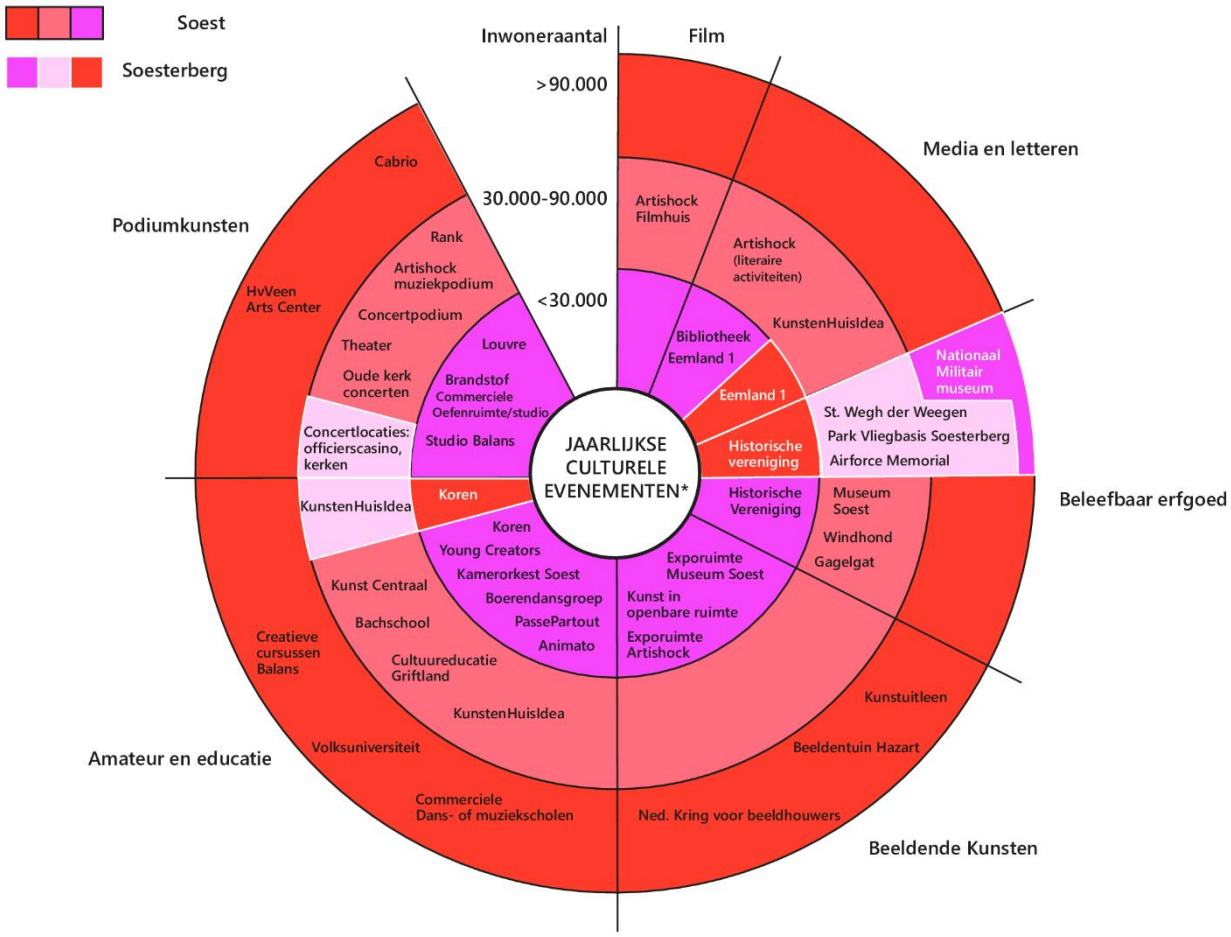
Door middel van het Ringenmodel kan een gemeente op basis van het inwoneraantal inschatten over welke culturele infrastructuur zij zou moeten beschikken als basisvoorzieningen. Hoe groter de gemeente, hoe meer of groter de voorzieningen en hoe uitgebreider het beleid en bijbehorend budget (afhankelijk van het ambitieniveau). Daarnaast is het van belang om te kijken naar het voorzieningenniveau van naburige gemeenten. Soest is een gemeente met twee kernen. In totaal hebben we een inwonersaantal van ruim 47.000 inwoners waarvan ruim 7.500 in Soesterberg. Volgens het ringenmodel is het aanbod in de buitenste cirkel passend bij een gemeente van 90.000 inwoners of meer. De middelste cirkel van 30.000-90.000 inwoners en de binnenste cirkel voor een kleine gemeente tot 30.000 inwoners.

Uitgebreid cultuurbeleid vertaald naar gemeente Soest
Gezien het feit dat de afstand tussen Soest en Soesterberg vaak niet overbrugd wordt, bekijken we in beide kernen het basisaanbod. Daarbij houden we rekening met het feit dat het cultureel aanbod in zowel Amersfoort en Baarn (Soest) als Zeist (Soesterberg) aanzienlijk is en dat regionale overloop voor grotere voorzieningen geen probleem hoeft te zijn. Niet alle segmenten hoeven dus gevuld te zijn in Soesterberg als binnen beperkte afstand de voorziening bereikbaar is. Vooral als het gaat om professioneel aanbod, sturen we daar niet op in Soesterberg. Wel belangrijk in de eigen kern zijn amateurverenigingen en uitvoeringen of exposities voor amateurs zodat amateurs binnen de eigen omgeving elkaar ontmoeten. In verbinding samen doen is hier uitgangspunt. In Soest gaan we uit van een basisaanbod in alle segmenten van de middelste ring, maar wel op een passende schaal. Een voorziening voor film mag dus klein zijn en ook een andere voorzieningen mogen qua schaalgrootte beperkt zijn.

Samen met partners uit het culturele veld is onderstaande model ingevuld. We zien hier dat het aanbod op gebied van amateurkunsten en cultuureducatie in Soest breed is. Dit aanbod levert een belangrijke bijdrage aan de opgaven 3 en 5 uit de visie sociaal domein. Het aanbod binnen beleefbaar erfgoed is stevig en stabiel. Het is passend bij de grootte van Soest en vraagt vooral om behoud. Voor Media en letteren geldt hetzelfde, hoewel daar wel wat zorgen zijn voor de toekomst in het kader van professionalisering. Het tv-aanbod van Eemland 1 valt in de buitenste ring, het radioaanbod in de binnenste ring en vraagt daarmee om behoud. Het filmaanbod is kleinschalig en daarmee passend bij de grootte van Soest. Zeker indachtig de nabijheid van Amersfoort en Utrecht waar grotere filmhuizen en bioscopen zijn. Bij podiumkunsten kent Soest een ruim aanbod van multifunctionele ruimten waar optredens kunnen plaatsvinden. De professionele programmering vinden we in de buitenste ring.

Theater KunstenHuisIdea is in de middelste ring geplaatst omdat zij zich steeds meer gaan richten op lokale amateurkunst. Ook wat beeldende kunsten betreft zien we aanbod dat de schaal van Soest overtreft. In Soesterberg zijn er met het wegvallen van Odeon vrijwel geen culturele verenigingen meer. Er zijn weinig culturele activiteiten naast het cursusaanbod van KunstenHuisIdea dat haar plek zal vinden in het nieuwe cultureel centrum.
In H7 wordt dit model verder gebruikt voor invulling van het subsidiebeleid.

Ringenmodel ingevuld voor gemeente Soest

Jaarlijkse culturele evenementen

In de binnenste cirkel staan belangrijke jaarlijkse culturele evenementen. Dit omdat iedere gemeente (ook kleine kernen) deze in het aanbod zouden moeten hebben. Hoeveel evenementen en welke evenementen is afhankelijk van het ambitieniveau van de gemeente. Voor Soest kennen we op cultureel gebied:

- Paltzbiennale (Beeldende kunst)
- Korendriedaagse (podiumkunsten)

- Gluren bij de buren (podiumkunsten)
- Podiade (vanaf 2023) (podiumkunsten)
- Openmonumentendagen (beleefbaar erfgoed)
- Gildefeesten (daar waar het een erfgoedcomponent heeft) (beleefbaar erfgoed)
- Oude ambachtenmarkt (erfgoedcomponent) (beleefbaar erfgoed)
- Atelierlint (Beeldende kunsten)
- Burendag festival Overhees (Welzijn met culturele elementen)
- Roggefeesten/molendagen (beleefbaar erfgoed)

Soesterberg
Het culturele aanbod in Soesterberg loopt, zoals eerder aangegeven, niet in de pas met de groei van het aantal inwoners nu en in de toekomst. Het evenement Kunst in Soesterberg kon niet langer binnen de huidige subsidieregeling bekostigd worden en ook de inspanningen van de cultuurconsulent om tot nieuwe activiteiten te komen samen met plaatselijke organisatoren heeft niet tot aanbod geleid. Wel is er een mooi monument gerealiseerd door SAM om de Amerikaanse aanwezigheid in Soesterberg te herdenken. In Soesterberg wordt in 2024 een nieuw sociaal cultureel centrum geopend. Dat zal een centrale plek worden waar veel culturele activiteiten kunnen plaatsvinden. Belangrijk is om het cultuuraanbod voor het nieuw sociaal cultureel centrum voor de opening in 2024 te laden. Dit zal in nauwe samenwerking met inwoners en aanbieders in de gemeente Soest gebeuren, maar vraagt wel extra capaciteit. Met het verdwijnen van Odeon als verenging in Soesterberg, zien we ook dat er nauwelijks meer culturele verenigingen zijn in Soesterberg. Dat vraagt aandacht.

Risico
Ondanks het lage cultuurbudget is de gemeente Soest als geheel een sterke culturele gemeente. Wel zien we voor de toekomst risico's aangezien het aanbod grotendeels wordt uitgevoerd door vrijwilligers. Het is steeds lastiger om structurele vrijwilligersplekken op te vullen. Zowel voor het organiseren van activiteiten als voor bestuursleden. Ondersteuning van dit vrijwilligersveld is voor de toekomst een belangrijk aandachtspunt. Dit geldt zowel in Soest als in Soesterberg.

Conclusie
De gemeente Soest kent een breed cultuuraanbod, soms zelfs breder dan je zou verwachten voor een gemeente van deze omvang. Het is belangrijk te blijven investeren in dit cultuuraanbod. Het laden van het cultuuraanbod voor het nieuwe sociaal cultureel centrum is noodzakelijk om het centrum als 'bruisend hart' van Soesterberg te laten uitgroeien. Ook kan het culturele verenigingsleven in Soesterberg een impuls gebruiken. Dit vraagt investeringen in de vorm van het verstrekken van (incidentele) subsidies aan initiatiefnemers en uitbreiding in uren van een verenigingsondersteuner/ cultuurmakelaar die initiatiefnemers kan ondersteunen bij de organisatie van culturele activiteiten. (deze investeringsvraag komt terug in H6).

3.3 Evaluatie huidig beleid

Uit de evaluatie, die zowel in 2020 als in 2022 is gehouden, komt naar voren dat de hoofdthema's uit dat beleid nog steeds relevant zijn. Enige accentverschuivingen zijn wel wenselijk. Een volledig overzicht van de evaluatie is te vinden in *bijlage 1*. De belangrijkste punten vanuit de evaluatie zijn hier weergegeven:

Basis (Artistieke waarde)

- Het culturele aanbod van de gemeente Soest is nog steeds breed en wordt gewaardeerd. De promotie van de cultuur is verbeterd, maar er blijven aandachtspunten. Het Cultureel profiel kan sterker en promotie van de cultuur in Soest zou meer gezamenlijk kunnen worden aangepakt. Het bereik van de website Uitinsoest.nl is nog laag voor de eigen inwoners.
- Aanbod voor jeugd blijft nodig, maar moet niet ten koste gaan van aanbod voor ouderen, ook gezien de vergrijzing.
- Amateurverenigingen worden belangrijk gevonden door inwoners en moeten ondersteund blijven worden. Wel zou de huidige regeling amateurkunst opnieuw bekeken kunnen worden. Het is onduidelijk waarom sommige verenigingen wel en andere niet gesubsidieerd worden.
- Inwoners vinden dat er voldoende grote podiumruimte is in Soest. Binnen het cultuurveld is er wel een wens voor een groter podium, maar de ingeschatte bezetting daarvan lijkt nog niet te leiden tot goed te exploiteren scenario's (inventarisatie is gedaan door cultuurplatform).
- De website uitinsoest.nl werd onvoldoende gebruikt door de eigen inwoners. Promotie van de lokale cultuur blijft een aandachtspunt; Zowel voor het publieksaanbod als voor de mogelijkheden tot beoefening. Inmiddels is hierop al actie ondernomen door een nieuwe website speciaal voor Cultuur te ontwikkelen.
- Inwoners vinden het lokale aanbod voldoende en ook kwalitatief voldoende met uitzondering van Soesterberg.

Maatschappelijke waarde

- Inwoners geven aan dat bij verminderd budget de bibliotheek in ieder geval ondersteund moet blijven worden. Ook vindt men dat amateurverenigingen niet gedwongen moeten zijn geheel op eigen kracht te overleven. Het aanbod van cursussen zou mogelijk wel met minder subsidiegeld afkunnen volgens inwoners.
- Cultuureducatie wordt zowel door inwoners als door het cultuurveld als belangrijke prioriteit gezien.
- Zowel in Soest als in Soesterberg is er behoefte aan een cultuurconsulent ter ondersteuning van de vrijwilligers die niet altijd voldoende tijd, ervaring en kennis hebben voor de organisatie van activiteiten. Het vinden van nieuwe vrijwilligers en bestuursleden staat flink onder druk. We zien al aanbod verdwijnen om die reden (muziekvereniging Odeon Soesterberg, Stichting literaire activiteiten Soest).

Economische waarde

- Over het versterken van de economische waarde van cultuur zijn de meningen verdeeld. We kijken positief terug op de afgelopen jaren waarin Soest met vooral vrijwilligers heel veel voor elkaar heeft gekregen op cultureel vlak. We zien dat partijen steeds meer cofinanciering hebben verkregen voor projecten. Initiatieven komen uit het veld en er is veel organisatiekracht. Er is wel kritiek op subsidieregeling meerjaren projecten die veronderstelt dat structurele evenementen na drie jaar zonder subsidie zouden kunnen worden voortgezet. Dat blijkt in de realiteit niet mogelijk. Te denken valt aan projecten zoals Kunst in Soesterberg, Gluren bij de buren, Make music together kids, open monumentendagen, Paltzbiennale etc. Er is behoefte vanuit het cultuurveld aan ondersteuning van enkele structurele culturele evenementen, zowel in Soest als in Soesterberg.

- Vanuit toerisme en recreatie is er behoefte aan cultureel aanbod in de zomervakantie periode. Zeker voor gezinnen met kinderen. Recreatie en toerisme ziet vooral het nationaal militair museum en in mindere mate Cabrio en Herman van Veen Arts center als aantrekkelijk voor regionale bezoekers. Een samenhang in aanbod (culturele profilering) zou meerwaarde kunnen hebben voor de kleinere aanbieders.

Subsidies

- Het financiële kader is de afgelopen vier jaar ongewijzigd gebleven. De subsidies kenden geen automatische prijsindexatie (geldt voor de hele gemeentebegroting) en alleen de algemene subsidie van KunstenHuisIdea kende als grote subsidiepartner jaarlijks een verhoging van 10K als tegemoetkoming voor de loonindexatie (die meestal rond de 30K lag). Het cultuurveld ervaart dit als een voortdurende bezuiniging.
- Voor de komende jaren is er een taakstelling aangekondigd. Deze is tot nu toe gecompenseerd vanuit de coronamiddelen en nog niet bij het cultuurveld terecht gekomen. Er is zorg over de gevolgen van deze taakstelling in combinatie met toekomstige uitdagingen zoals inflatie en nieuwe ontwikkelingen zoals onder andere de transitie naar de maatschappelijke bibliotheek (taken binnen sociaal domein), inwonersgroei in Soesterberg, inclusie en diversiteit van het cultuuraanbod en professionalisering van de streekomroep.
- Bij evaluatie van het accommodatiebeleid is aangegeven dat het voor cultuurinstellingen zoals een bibliotheek of theater niet zomaar mogelijk is om op de vrije markt passende huisvesting te vinden. Daardoor ziet de gemeente toch een rol in het aanbieden van huisvesting. Dit wordt door de cultuurpartners als een positieve aanpassing ervaren. Er is wel zorg over verhoging van huren en energielasten als de subsidies dit niet dekken.
- De subsidieregelingen voor incidentele subsidies vragen om verbetering. Men vraagt meer flexibiliteit en uit zorg over het niet structureel ondersteunen van culturele jaarlijkse evenementen waardoor die steeds weer stoppen.

H4. Bouwen aan de toekomst

In dit hoofdstuk kijken we naar verschillende ingrediënten voor de toekomst. Daarin nemen we naast de evaluatie van het huidige beleid de volgende zaken mee:

- Landelijke en regionale ontwikkelingen
- Uitkomsten inwonersparticipatie
- Ideeën en wensen vanuit stakeholders

4.1 Landelijke en regionale en lokale ontwikkelingen

Onzekere tijden

De impact van de coronacrisis is nog steeds voelbaar. Samen met de stijging van energiekosten en inflatie zorgt dat voor onzekere tijden. Landelijk houdt men rekening met een lange herstelperiode voor de cultuursector. De inflatie heeft niet alleen invloed op de kostprijs van het aanbod, maar ook op het uitgavepatroon van het publiek. Daarmee blijft het herstel cultuursector de komende jaren onder druk staan.

Cultuur voor iedereen

Een positief effect van de coronaperiode is dat er meer besef is gekomen van de waarde van cultuurparticipatie en haar bijdrage aan welzijn van inwoners. Steeds vaker blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat cultuurparticipatie een positief effect heeft op het mentaal welbevinden. Al in 2019 bevestigde de WHO de gezondheidsbevorderende effecten van kunst en cultuur. Daarop riep het onderzoeksteam van het review-onderzoek Culture Action Europe 2022, in december al beleidsmakers op om meer te investeren in culturele interventies in de gezondheidszorg. Net als de WHO roept ook het onderzoeksteam van het CultureForHealth rapport beleidsmakers op om meer te investeren in culturele interventies in de gezondheidszorg. Uit dat review-onderzoek komen de volgende 7 positieve effecten van kunst en cultuur op de mentale gezondheid:

- Verbeteringen van de kwaliteit van leven;
- Verbeterd algemeen en psychisch welzijn;

- Verhoogde maatschappelijke betrokkenheid;
- Een vermindering van persoonlijke ervaringen met depressie en angst;
- Verbeterde gezondheid gerelateerde kwaliteit van leven bij patiënten met chronische gezondheidsproblemen;
- Preventie van cognitieve achteruitgang bij oudere volwassenen;
- De ontwikkeling van cognitieve, emotionele en sociale vaardigheden.

Tegelijkertijd weten we dat meedoen aan culturele activiteiten nog steeds niet voor iedereen mogelijk is. Samen cultuur maken en beleven verbindt en draagt bij aan het welzijn van mensen. In de landelijke ontwikkelingen zien we daarom dat het cultuurbeleid zich steeds meer richt op toegankelijkheid. Iedereen moet kunnen deelnemen aan cultuur net zoals bij sport. Beide sectoren ondersteunen het gevoel van welbevinden. We komen hier later op terug in relatie tot het model van de positieve gezondheid.
In haar meerjarenbrief 2023-2025 zegt de staatssecretaris:
"Cultuur is overal en van iedereen en moet dus ook overal en door iedereen te ervaren en te beleven zijn. Cultuur is goed voor ons en draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling en mentale gezondheid".
Eerder werd er in de OCW brief *Cultuur in een open samenleving* ook aandacht gevraagd voor de toegankelijkheid van Cultuur. Cultuur en erfgoed kunnen een verbindende kracht in onze samenleving zijn. Daarom is het belangrijk dat zo veel mogelijk mensen – van jongs af aan - meedoen aan cultuur; het maken of er gewoon van genieten. Ongeacht de plek waar je woont, uit welk gezin je komt of welke culturele achtergrond je hebt, ongeacht leeftijd, geslacht, beperking of opleiding.

Maatschappelijke bibliotheek
Bibliotheken zijn bij uitstek locaties waar mensen groeien, leren, oefenen of juist even de stilte opzoeken. Plekken waar je je persoonlijkheid vormt, waar je je leert te verhouden tot de mensen om je heen, waar je je wereld vergroot. Leden van de openbare bibliotheek hebben een abonnement op de hele wereld, aldus de brief van de staatsecretaris: *Een abonnement op de hele wereld. Versterken van het stelsel van openbare bibliotheken (nov 2022)*
De openbare bibliotheek behoort tot de meest bezochte sociaal-culturele voorzieningen van Nederland. In het jaar voor corona werd in Nederland de bibliotheek meer dan 60 miljoen keer bezocht. De Bibliotheekwet, voluit Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), is op 1 januari 2015 van kracht gegaan Het uitgangspunt van de Wsob is dat alle inwoners van Nederland binnen een redelijke afstand toegang hebben tot een volwaardige openbare bibliotheek. Tegen deze achtergrond heeft het huidige kabinet besloten te 'streven naar een toekomstgerichte bibliotheek(voorziening) in elke gemeente'.
De bibliotheken in Nederland werken aan drie grote maatschappelijke opgaven: een geletterde samenleving, participatie in de informatiesamenleving, een leven lang ontwikkelen. De staatssecretaris beschrijft in haar brief een aantal maatregelen voor de komende jaren die ook relevant zijn voor de gemeente Soest:

A. *De korte termijn vanaf 2023* Gerichte versterking en reparatie van het fysieke bibliotheeknetwerk
B. *De langere termijn vanaf 2025* Toegang tot de bibliotheek gewaarborgd door een zorgplicht voor gemeenten en provincies
C. Versterking en doorontwikkeling online bibliotheek en digitale infrastructuur
D. Leesbevordering

Lokale omroep

Gemeenten hebben volgens de Mediawet een instandhoudingsplicht voor de lokale publieke omroep, dat wil zeggen dat het college van B&W verantwoordelijk is voor de bekostiging van de lokale omroep. In het geval van een streekomroep zorgen de betreffende gemeenten gezamenlijk voor de bekostiging. Deze financiering loopt via het Gemeentefonds, waarvoor het ministerie van BZK verantwoordelijk is. De financiering bedraagt in 2023 € 1,53 per huishouden. Dit bedrag is niet geoormerkt en dus niet gekoppeld aan een specifieke doeleinde. Daardoor staat het gemeenten vrij of en hoe zij dit bedrag besteden ten behoeve van de lokale publieke omroep. Als gemeenten minder dan het normbedrag bekostigen, hebben zij wel een motiveringsplicht.
Om de lokale omroep in stand te houden sluizen wij de middelen van het Rijk door naar de gegunde partij. Dit betekent jaarlijkse bijstelling op basis van huishoudens en normbedrag vanuit het Rijk. Dit is geld dat we ook ontvangen van het Rijk, dus heeft geen invloed op de gemeentelijke begroting.
In onze regio is in 2022 een gunning aangevraagd door Eemland 1 als nieuwe streekomroep in de gemeenten Amersfoort, Leusden, Baarn, Bunschoten en Soest. In Amersfoort en Leusden is de gunning aan een andere partij gevallen waardoor de streekomroep Eemland 1 zich minder snel kan professionaliseren dan gehoopt bij gebrek aan financiële middelen. Extra investeren in de streekomroep bovenop de Rijksgelden, lijkt gezien de taakstelling op cultuur niet haalbaar.

De culturele regio Utrecht, Eeuwig Jong

Beleidsdoel binnen de culturele regio Utrecht is om de culturele infrastructuur te versterken, te vernieuwen en te verbreden. In het bijzonder richt de cultuurregio (provincie en gemeenten) zich de komende jaren op:

- Cultuureducatie
  Culturele basisvaardigheden zijn nodig om deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Van muziek, dans, theater, media, erfgoed tot beeldende kunst: kwalitatief goede cultuureducatie moet bereikbaar zijn voor alle scholieren in de provincie.
- Bibliotheken
  Bibliotheken zijn onmisbaar voor de vitaliteit van het culturele leven in dorpen en steden. Ze zijn een ontmoetingsplek voor alle inwoners. Het is een plek waar mensen boeken lenen, maar zich ook op andere terreinen kunnen ontwikkelen. Daarom wil de culturele regio verder bouwen aan de 'maatschappelijke bibliotheek': een laagdrempelige basisvoorziening.
- Festivals
  Door het ondersteunen van culturele festivals met een artistieke missie en visie wil de regio een bijdrage leveren aan een hoogwaardig cultuuraanbod en aan de aantrekkingskracht van Regio Utrecht voor bezoekers en bedrijven.
- Verstevigen van het cultuurprofiel van Utrecht
  Cultuurprofiel Regio Utrecht 'Eeuwig Jong' biedt houvast en richting om regionaal de culturele identiteit uit te dragen. 'Eeuwig' staat voor het vele erfgoed in de regio. 'Jong' voor nieuwe stromingen zoals streetculture, jonge makers, opleidingen en innovatie. Dit laatste is meer herkenbaar in de steden Utrecht en Amersfoort dan in de kleinere regiogemeenten.

4.2 Uitkomsten van inwonersparticipatie

Het inwonersparticipatietraject vanuit de integrale visie sociaal domein bestond uit een digitale vragenlijst en ca. 30 bijeenkomsten met diverse groepen binnen de samenleving. Inwoners uit de gemeente Soest konden zo hun ervaringen delen en wensen kenbaar maken, ook over het onderwerp Cultuur. In *bijlage 2* zijn alle gegevens te vinden over de verschillende onderdelen van de inwonersparticipatie. Hieronder geven we een korte weergave met daarin de belangrijkste uitgangsposities, wensen aanbevelingen voor de toekomst

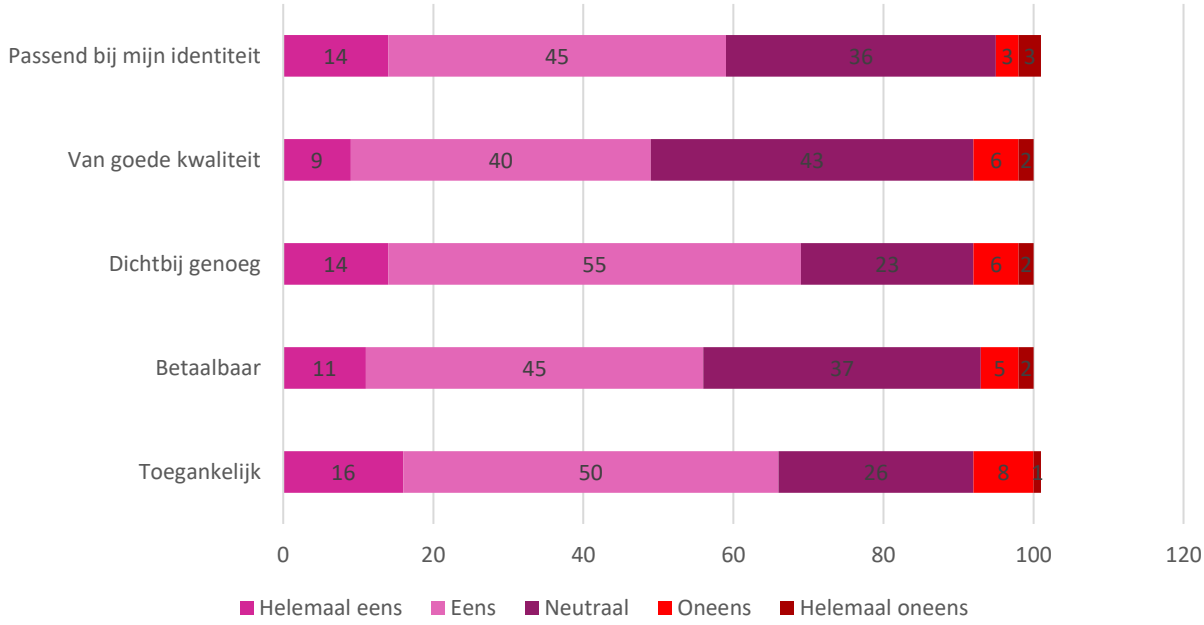
Cultuur is van vitaal belang

76% van de 263 respondenten heeft de afgelopen 12 maanden culturele activiteit(en) ondernomen. 40 procent heeft die culturele activiteit(en) in de gemeente Soest ondernomen. Er is dus nog potentieel publiek voor het aanbod in Soest. Een betere profilering (zichtbaarheid) zou mogelijk meer publiek kunnen aantrekken. In de participatiebijeenkomsten is met regelmaat aangegeven dat cultuurparticipatie bijdraagt aan positieve gezondheid.

Kwaliteit en toegankelijkheid van het huidige culturele aanbod

Van de groep digitale respondenten binnen het visietraject sociaal domein gaf slechts 1% aan dat cultureel aanbod onvoldoende toegankelijk is.

De culturele voorzieningen in de gemeente Soest zijn voor mij (in %)

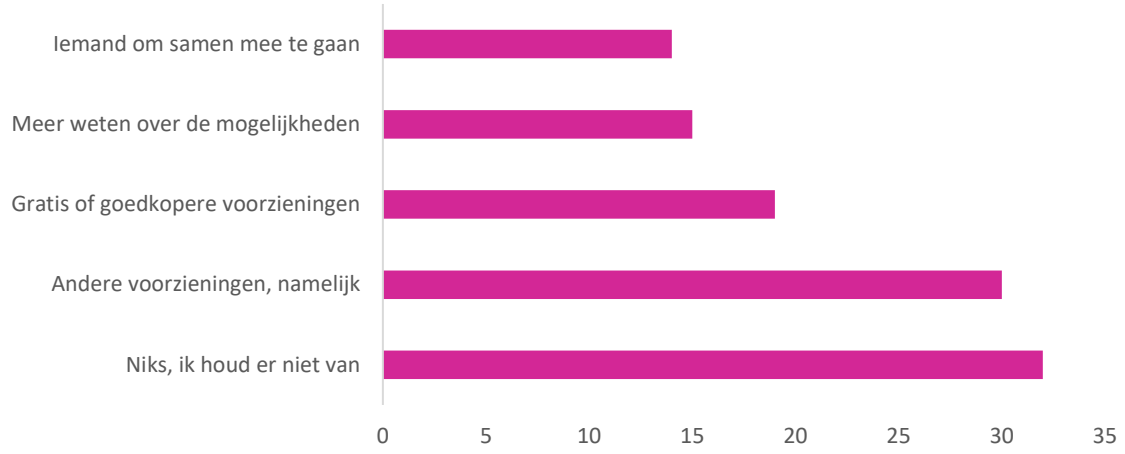

Bij de groep inwoners die deelnamen aan de participatiebijeenkomsten (een andere doelgroep) werden er wel belemmeringen ervaren. Die belemmeringen waren met name het **vervoer** (ouderen), de **Nederlandse taal** (nieuwkomers) en de **financiële belemmering** voor deelname aan cultuurparticipatie (vooral vanaf 18 jaar).

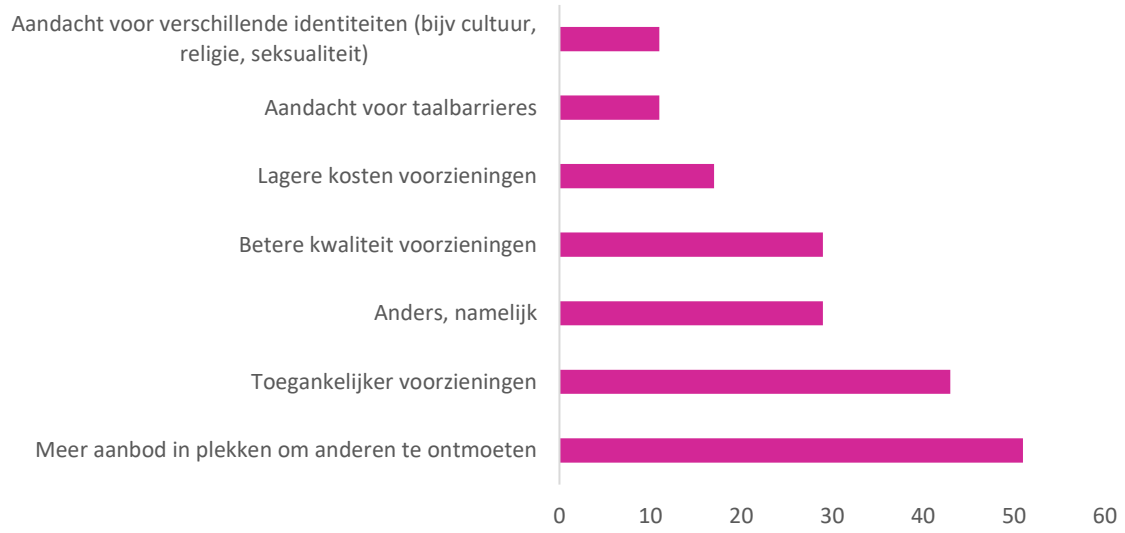
Aan de mensen die digitaal hebben aangegeven dat zij weinig of geen gebruik maken van culturele en/of sportieve voorzieningen is gevraagd wat hen zou helpen om hier (meer) gebruik van te maken. Het merendeel van deze respondenten heeft geen interesse in kunst & cultuur of sport.

Wat wel uit het onderzoek naar voren kwam is dat er behoefte is aan ontmoetingsplekken. Ook daar kan kunst en cultuur een rol spelen.

Wat helpt om (meer) gebruik te maken van culturele of sportieve voorzieningen te maken (%)?

Wat zou er moeten veranderen om wel mee te kunnen doen in Soest of Soesterberg (%)?

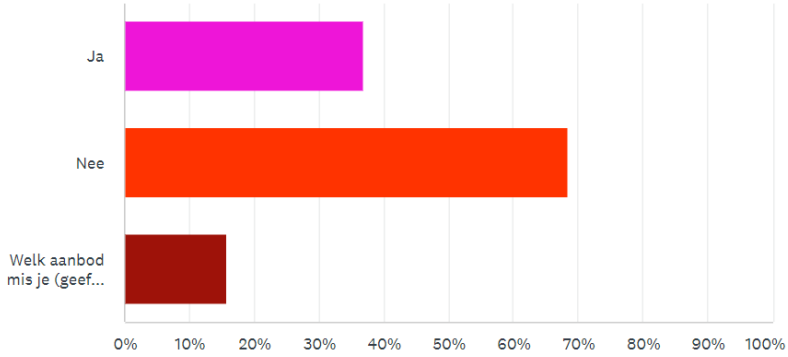

Jongeren

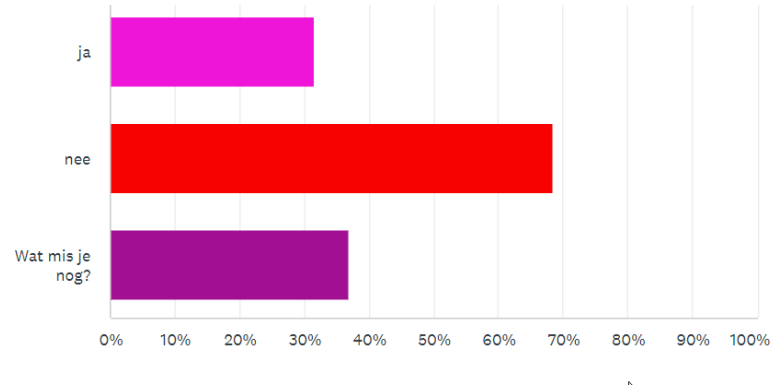
Specifiek voor jongeren zijn we op bezoek geweest bij het Griftland College. Daar hebben we zo'n 30 jongeren gesproken over de cultuur in de gemeente Soest. Vrijwel alle jongeren waren op enige wijze bezig met cultuur. Hetzij als publiek, hetzij als beoefenaar.

Opvallend was dat de jongeren die we gesproken hebben tevreden zijn met het aanbod in Soest. Voor film, festivals en concerten zijn ze vooral gericht op de grote namen. Ze reizen daarvoor graag (zelfs liever) naar steden in de omgeving. Behoefte leek vooral te bestaan uit gratis repetitieruimte voor bandjes. Ook vulden 19 jongeren van het Griftland College een korte enquête in. Dit aantal is te weinig om representatief te zijn maar geeft wel een indruk van de kijk op de lokale cultuur.

Ik mis aanbod in de gemeente Soest (als publiek)

Ik mis mogelijkheden om me creatief of muzikaal te ontwikkelen

Uitkomsten van inwonersparticipatie Soesterberg

Bij de digitale vragenlijst van de integrale visie sociaal domein geven respondenten aan dat er te weinig voorzieningen zijn in Soesterberg.
In 2021 hield de Stichting Samen voor Soesterberg een enquête onder inwoners uit Soesterberg. Bijna 90% van de ondervraagden vond het huidig aanbod aan sociaal-culturele voorzieningen onvoldoende (6% voldoende, 6% geen mening). In het verlengde blijkt dat men ook niet tevreden is over de variatie in het aanbod. Meer dan 80% geeft aan deze variatie onvoldoende (47%), of zelfs slecht (35%) te vinden, tegenover slechts 11% voldoende of goed. Bijna 80% van de ondervraagden vindt dit van invloed op de leefbaarheid van het dorp. En 80% vindt dit ook van invloed op de onderlinge sociale contacten. Extra aandacht voor lessen en cursussen scoort met 83% hoog, Aan het onderdeel lezen en schrijven (bibliotheekfunctie) mag van 80% van de ondervraagden extra aandacht worden besteed. Bij het onderdeel kunst, fotografie en film blijft de score net onder de 80%. Muziek en dans scoort het hoogst met 86%. De categorie theater en toneel scoort ook 80%. Men zou graag cultureel aanbod zien op gebied van film en toneel, concerten, exposities; dans en ballet voor kinderen en muzieklessen.

4.3 Participatietraject stakeholders

Al voor de coronaperiode is een start gemaakt met het ophalen van ideeën en ervaringen samen met culturele partners. In voorbereiding op het opstellen van deze cultuurnota organiseerden we in 2023 drie werkateliers met een brede vertegenwoordiging uit het cultuurveld. Het waren waardevolle en inspirerende bijeenkomsten waar partners uit Soest en Soesterberg met elkaar in gesprek gingen over actuele thema's. We zagen dat de prioriteiten na corona anders waren dan ervoor.

Waar we voor corona uitgebreid praatten over de bijzondere cultuurproducten binnen de gemeente (parels), ging nu de focus vooral naar de culturele ontmoeting. Daarmee zijn de parels in Soest en Soesterberg niet minder imposant en aantrekkelijk, maar zijn de prioriteiten veranderd. Dit komt terug in de pijlers voor de komende vier jaar.

Soesterberg
Voor het toekomstbeeld in Soesterberg is naast deze algemene sessies een aparte sessie gehouden met belanghebbenden in Soesterberg waaronder het bestuur van stichting Samen voor Soesterberg. Ook met het oog op de nieuwe sociale culturele voorziening

Uitkomsten Stakeholders

Cultuurpartners hebben met elkaar teruggekeken op de coronaperiode en de impact die dat heeft gehad. Speerpunten die voor de coronaperiode benoemd waren, werden nog wel herkend, maar kregen minder prioriteit. Unaniem gaf men aan dat de waardering voor cultuurparticipatie (het actief meedoen aan kunst en cultuur) is gestegen in de periode dat men gedwongen was thuis te blijven. Zoals ook al uit onderzoek bleek, is ervaren dat cultuurparticipatie bijdraagt aan positieve gezondheid en dus van vitaal belang is. Dat betekent dat cultuurparticipatie voor alle inwoners mogelijk moet zijn en blijven. Dit willen we bereiken door het verlagen van drempels om deel te nemen en een krachtige cultuursector om de aantrekkingskracht en aansluiting bij de maatschappij te versterken.

Stakeholders gaven verder het volgende mee aan ideeën:

<u>Algemeen uitgangspunt</u>: Cultuur is van vitaal belang

Basisaanbod
- Cultuuraanbod in Soesterberg opbouwen met stimuleringsbudget (t/m 2026);
- Samenhang van binnen en buitenschoolse cultuureducatie;
- Meer aandacht voor kunst in de openbare ruimte en nieuwe aankopen;
- Broedplaatsen faciliteren en toekomstperspectief geven;
- Subsidie voor structurele culturele evenementen die anders niet voortgezet kunnen worden na drie jaar (zoals Kunst in Soesterberg, Gluren bij de Buren, Paltzbiennale etc).
- Risico is afhankelijkheid van vrijwilligers. Door hogere pensioenleeftijd, meer mantelzorgtaken en andere ontwikkelingen zien we dat mensen minder tijd hebben om actief te zijn als vrijwilliger daar waar een grote tijdsinvestering gevraagd wordt. Het cultuuraanbod wordt voor een groot deel door vrijwilligers gerund.
- Er is een goed cultureel klimaat dat wél onderhouden moet worden. De gemeente heeft daar een rol in.

Zichtbare lokale cultuur
- Zichtbaarheid en vindbaarheid blijven verbeteren niet alleen voor publiek, maar ook voor participanten;
- Duidelijke gezamenlijke profileringslijn waarin cultuur in samenhang wordt gepromoot;
- Cultuuraanbod duidelijk vindbaar voor inwoners en bezoekers via eigen cultuurwebsite;
- Programmamaker/centrummanager (citymarketing/profilering en ondersteuning bij evenementen).

- Vanuit ondernemers is er de wens voor raamvergunningen om per jaar een aantal buitenoptredens te kunnen realiseren zonder steeds weer alle administratieve rompslomp te hebben. (wellicht via een centrummanager)

Laagdrempeligheid cultuuraanbod

- Eigen drempels verlagen en ook over de drempel van de ander stappen. Dus cultuuraanbod buiten je eigen huis organiseren. (daar waar de inwoners zijn. Denk aan onverwachte ontmoetingen met cultuur)
- Onderzoeken of financiële toegankelijkheid vergroot kan worden door cultuurpas of volwassenfonds (resultaat: ook inwoners met een kleine beurs kunnen actief deelnemen aan cultuur);
- Ondersteunen van amateurkunst en culturele verenigingen zodat er veel mogelijkheden blijven voor de brede groep van amateurs om actief deel te nemen aan het culturele leven;
- Ook zorgen voor cultureel aanbod voor inwoners die de Nederlandse taal nog niet goed beheersen.

Ontmoeten en samenwerken binnen en buiten cultuursector

- Meer verbinding tussen aanbieders, regiogemeenten en andere sectoren zoals natuur, sport, toerisme en gezondheid en welzijn met als doel elkaar te inspireren, kennis te vergroten en door gezamenlijk optrekken een breder publiek te bereiken en cultuur in te zetten bij bredere opgaven;
- Versterking samenwerking binnen en buiten de sector (door o.a. structureel overleg horizontaal en verticaal);
- Meer culturele samenwerking met regiogemeenten;
- Behouden en verder versterken van de cultuurcoach/consulent zodat ook doelgroepen die niet zo makkelijk kennis maken met cultuur worden betrokken. En ook als ondersteuning voor de vele vrijwillige organisatoren van culturele evenementen en activiteiten;
- Samenwerking ook binnen gemeente zelf bevorderen over domeinen heen.

H5. Cultuurbeleid 2024-2028

In dit hoofdstuk brengen we alle onderdelen samen. De veranderende wereld om ons heen vraagt van ons om beleid hierop af te stemmen. Landelijk en regionaal zien we dat er keuzes gemaakt worden. Lokaal herkennen we deels de trends, maar stemmen we vooral ook af op de wensen en ideeën van onze inwoners en lokale organisaties. Daarbij hebben we binnen deze nota oog voor het verschil in aanbod en benodigde sturing tussen Soest en Soesterberg.

5.1 Vier pijlers

Vanuit de opgaves binnen de visie sociaal domein en de omgevingsvisie en de input vanuit inwoners en lokale stakeholders komen we tot vier pijlers voor het cultuurbeleid 2024-2028.

1. **De basis op orde**
   Het culturele aanbod past bij de schaal van Soest/Soesterberg volgens het ringenmodel van de VNG (zie H.3);
2. **Cultuur is voor iedereen**
   Hiermee leveren we een brede bijdrage aan de Integrale Visie Sociaal Domein, specifiek de vijf opgaven en sluiten we aan bij landelijk cultuurbeleid;
3. **Cultuur doe je samen**
   Hiermee leveren we een bijdrage aan de ontmoetingsplekken zoals beschreven in de integrale visie sociaal domein en de omgevingsvisie;
4. **Cultuur is zichtbaar**
   Hiermee leveren we een bijdrage aan de levendige centra uit de omgevingsvisie.

De basis op orde

Ambitie*:* De gemeente Soest beschikt over cultuuraanbod in alle segmenten van het ringenmodel passend bij de grootte van de kern, waarbij in Soesterberg niet alle kernen gevuld hoeven te zijn. Professionele programmering en beeldende kunst zien we als aanbod dat ook in de nabije grotere gemeenten geziocht kan worden (Amersfoort, Zeist). We streven wel naar passend aanbod in de kern

Soesterberg voor amateurkunst (cultuureducatie en cultuurparticipatie) en lokale media (samen met Soest) en aandacht voor beleving van erfgoed.

Cultuur is voor iedereen
Ambitie: Iedere inwoner van de gemeente Soest kan dicht bij huis zijn creatieve vermogen ontwikkelen en genieten van lokaal cultureel aanbod. Er is aandacht voor divers en laagdrempelig aanbod en culturele organisaties en activiteiten zijn vaker aanwezig op andere onverwachte plekken. Zo verlaagt men de drempels voor deelnemers en publiek. Het gaat hier om alle levensfases en alle sociale klassen.

Cultuur doe je samen
Ambitie: Cultuurparticipatie (actief of passief) doe je bij voorkeur samen. Daarmee bouw je een netwerk, ontmoet je elkaar, deel je je interesse of passie. Zowel het bezoeken van voorstellingen/ concerten/lezingen als het beoefenen van alle soorten kunst en cultuur kennen een aspect van ontmoeting. In het cultuuraanbod krijgt het facet 'ontmoeting' meer aandacht. Ook werken de lokale cultuuraanbieders samen, zowel binnen als buiten de sector en gemeentegrenzen.

Cultuur is zichtbaar
Ambitie: In Soest is het culturele leven duidelijk zichtbaar in de gemeente. Culturele evenementen worden ingezet om de centra te verlevendigen, de profilering van cultuur wordt verbeterd zodat het aanbod beter vindbaar en zichtbaar is en Kunst in de openbare ruimte krijgt meer aandacht en beleefbaar erfgoed helpt om de verbinding van inwoners met hun woonplaats te versterken. Cultureel aanbod draagt bij aan de aantrekkelijkheid van een gemeente voor nieuwe en bestaande inwoners en heeft daarmee ook een economisch belang.

5.2 Acties en Resultaten

Om bovenstaande ambities te verwezenlijken zijn acties en resultaten nodig. In deze nota worden de gewenste resultaten per ambitie benoemd. Deze resultaten zijn concreet en meetbaar. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de resultaten die binnen het huidige budget realistisch zijn en de resultaten die een investering vragen (In H6 wordt dit verder toegelicht)

Pijler 1: De basis op orde

Binnen huidig budget

1. De bibliotheek heeft in 2028 een rol als laagdrempelig breed informatiepunt voor inwoners met maatschappelijke vragen. Hierin werkt ze samen met andere partijen en verwijst ze door waar nodig;
2. Er komt duidelijkheid over de locatie van de bibliotheek, indien mogelijk in relatie tot een van de centrumlocaties zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zodat de bibliotheek daar een centrumversterkende (en daarmee ontmoetingsversterkende) functie heeft;
3. Soest kent in 2028 nog steeds passend aanbod in de middelste ringen in alle segmenten. Passend wil zeggen dat de schaalgrootte en het aantal voorzieningen past bij de grootte van de gemeente.
4. In Soesterberg komt een terugkerend bescheiden cultureel evenement.)

Aanvullende investering nodig

5. Beschikbare uren van een verenigingsondersteuner/cultuurmakelaar om initiatiefnemers te ondersteunen bij het organiseren, verstevigen en te bestendigen van cultuuraanbod in Soesterberg.

6. Soesterberg kent in 2026 een breder cultuuraanbod door inzet van een stimuleringsbudget (incidentele middelen tot 2026)

Pijler 2: Cultuur is voor iedereen

Binnen huidig budget

1. Voor 2026 is in relatie tot armoedebeleid onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor financiele tegemoetkoming voor volwassenen bij cultuurparticipatie binnen het huidige budget armoedebeleid;
2. In de nieuwe incidentele subsidieregeling wordt werken aan toegankelijkheid door aanbieders gestimuleerd door als voorwaarde te stellen dat er in het projectplan aandacht is voor oplossingen bij belemmeringen als mobiliteit, financiele drempels en laaggeletterdheid;
3. Ook structurele subsidiepartners geven jaarlijks in hun aanvraag aan op welke manier zij hun aanbod bereikbaar maken voor een groter en diverser publiek en hoe zij dus bijdragen aan de toegankelijkheid van het aanbod;
4. Kies je Kunst blijft onderdeel van het stimuleren van cultuurparticipatie voor kinderen. Onderzocht wordt of dit binnen budget ook voor volwassenen haalbaar is en indien mogelijk ingericht;
5. De jongerencultuurcoach blijft zich inzetten voor de doelgroep jongeren die niet vanzelfsprekend gebruik maakt van het cultuuraanbod. Binnen de brede spuk (specifieke uitkering van het Rijk aan gemeenten voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis) is nu de regeling combinatiefunctionarissen opgenomen. Vanuit die regeling wordt de jongeren cultuurcoach gefinancierd).

Aanvullende investering nodig

6. Er is aandacht voor jongeren binnen cultuureducatie en met de jongerencultuurcoach (bijv. Young Kreators). Culturele activiteiten voor een brede doelgroep jongeren dragen bij aan positieve gezondheid binnen deze groep. Jongerencollectief Brandstof heeft jaren gepoogd een brede groep jongeren aan te spreken met jam-sessies. De deelname bleef ondanks grote inzet beperkt tot een kleine en vaste groep jongeren. Vandaar dat bij de taakstelling is gekozen dit budget mede in te zetten voor invulling van de taakstelling. Daarmee is echter weinig ruimte in het huidige budget voor nieuwe bredere jongereninitiatieven. Een extra investering op deze groep zou mogelijk in samenwerking met het Griftland college een grotere groep jongeren kunnen aanspreken.

Pijler 3: Cultuur doe je samen

Binnen huidig budget

1. Er is vanaf 2024 jaarlijks een bijeenkomst van gemeente met cultuurpartners en andere stakeholders om resultaten op de benoemde ambities te bespreken en gezamenlijk plannen voor het volgende jaar te maken.
2. In de nieuwe subsidieregeling is het aspect ‘ontmoeting’ een belangrijke voorwaarde. Het stimuleren van ontmoeting met en tussen publiek en deelnemers wordt daarmee gestimuleerd.
3. Er blijft een subsidieregeling bestaan voor amateurverenigingen als aanjager voor en behoud van een zo breed mogelijk amateurveld in de gemeente.

4. Er is op cultureel gebied culturele samenwerking met de gemeente Baarn en andere buurgemeenten door gezamenlijk aanbod.

Pijler 4: Cultuur is zichtbaar

Binnen huidig budget

1. De nieuwe cultuurwebsite (www.cultuurinsoest.nl) is in 2024 volledig gevuld waarbij ook actieve cultuurparticipatie gepromoot wordt met duidelijke informatie over aanbod.
2. In 2028 is er lokale samenwerking in de promotie van cultuuraanbod bijvoorbeeld door een gezamenlijke profileringslijn waarin cultuur in samenhang wordt gepromoot.
3. Er zijn in 2028 meer culturele activiteiten in genoemde centra uit de Omgevingsvisie (het aantal activiteiten in 2022 zal gelden als 0-meting). Daarmee wordt cultuur zichtbaarder in de gemeente en faciliteren we 'ontmoeting'.
4. Er komt een plan voor een wisselsokkel waar vanaf 2024 iedere twee jaar een ander kunstwerk wordt geplaatst in de openbare ruimte. De kunstenaar ontvangt hiervoor een vergoeding. De beelden komen niet in eigendom van de gemeente. Dit plan wordt opgesteld in samenwerking met Kunststichting Hazart.
5. Bestaande beeldende kunst in de openbare ruimte wordt opnieuw onder de aandacht gebracht. Hiervoor is al een start gemaakt in 2023 door de kunstwerken via een speciaal tv-kanaal voor verzorgingstehuizen beleefbaar te maken voor ouderen die niet fysiek in staat zijn ze te bekijken.
6. Nieuwe inwoners krijgen vouchers om kennis te maken met cultuuraanbod. Dit wordt door de cultuurpartners georganiseerd en bekostigd als er vanuit de gemeente de mogelijkheid is deze aan te bieden aan nieuwe inwoners.

5.3 Monitoring

Op bovenstaande resultaten wordt gemonitord. Door concrete resultaten te benoemen die zichtbaar gehaald kunnen worden en waarvan we de realistische aanname doen dat deze bijdragen aan de ambities kunnen we vinger aan de pols houden. Ieder jaar is er in november een brede bijeenkomst van culturele stakeholders met als doel evaluatie van de voorgenomen resultaten, plannen voor het komende jaar en uitwisseling en samenwerking. (plan-do-check-act)
Jaarlijks zal de gemeenteraad in haar jaarverslag een update krijgen over deze uitkomsten.

Inwonersparticipatie is iets wat de komende jaren meer aandacht zal krijgen, ook binnen de cultuursector. Daarin blijven we gezamenlijk met het sociaal domein in gesprek met inwoners over hun ervaringen en wensen. De uitkomsten hiervan worden jaarlijks meegenomen in de bijeenkomst met de stakeholders zoals hierboven is gemeld. Relevante uitkomsten van inwonersparticipatie trajecten zullen worden gemeld in het gemeentelijke jaarverslag (programma Onderwijs, Sport en Cultuur).

H6. Financiële Kader 2024-2028

Zoals u heeft kunnen lezen, hebben we ambities voor de beleidsperiode 2024-2028. We hebben echter ook een bescheiden cultuurbudget en een in te vullen taakstelling. Niet alle ambities krijgen daardoor de ruimte die we zouden wensen. In dit hoofdstuk voegen we daarom, naast de besteding van het huidige budget en de invulling van de taakstelling, een aparte paragraaf in met daarin de investeringsbehoefte op basis van de ambities.

Ook andere domeinen kennen een investeringsbehoefte (Sport, Sociaal domein). Om een integrale afweging maken worden de investeringsvoorstellen vanuit de sociale leefomgeving gezamenlijk bij het uitvoeringsplan sociaal domein behandeld (voorjaar 2024)

6.1 Het huidig cultuurbudget

Het beleid dat in deze cultuurnota is opgenomen kan in de basis worden uitgevoerd binnen bestaand budget. Voor het uitvoeren van het nieuwe beleid binnen budget is er gekozen voor een aantal verschuivingen zodat het budget zo effectief mogelijk kan worden ingezet op de pijlers en ambities binnen deze nota. Daar waar we opgaven zien (m.n. in Soesterberg) hebben we een aanvullende investeringsvraag (zie 6.3).

Risico's

Zoals al eerder aangegeven heeft de gemeente Soest een bescheiden cultuurbudget. Veel aanbod wordt verzorgd door vrijwilligers en steeds meer weet men ook aanvullende fondsen te vinden. Daarmee hebben we in Soest de bijzondere situatie dat we veel aanbod hebben tegen relatief lage kosten. Voor de toekomst staat deze balans wel onder druk vanwege de volgende ontwikkelingen:

1. Het wordt steeds lastiger om vrijwilligers te binden. Zowel voor bestuursfuncties als in de uitvoering zien we vooral oudere vrijwilligers. Het verhogen van de pensioenleeftijd en het feit dat er vanwege langer thuis wonen meer mantelzorg nodig is voor familieleden, heeft als gevolg dat er minder aanbod is van vrijwilligers die veel tijd en energie kunnen steken in het organiseren van activiteiten. De inschatting is dat er vanuit professionele krachten (cultuurconsulent/coach) meer ondersteuning nodig zal zijn in de komende jaren. Vanuit Soesterberg is deze vraag ook concreet gesteld.
2. Er is een landelijke transitie van de uitleenbibliotheek naar de bibliotheek als maatschappelijke huiskamer waar inwoners terecht kunnen met vragen, kunnen werken of studeren, elkaar kunnen ontmoeten, zich kunnen ontwikkelen en ontplooien en kunnen genieten van cultureel aanbod. Dit vraagt uitbreiding van aanbod, meer samenwerking in en buiten de eigen (culturele) keten en een aantrekkelijke en passende locatie. De huidige locatie in Soest en Soesterberg voldoen niet aan de toekomstige rol. In Soesterberg verhuist de bibliotheek in 2024 naar het nieuwe sociaal cultureel centrum. In Soest is het nu nog onduidelijk wat er gaat gebeuren met het pand aan de Willaertstraat terwijl de nieuwe taken wel vragen om aanpassingen in de accommodatie. Of dit binnen budget (reserveringen) gaat lukken is nog niet te overzien, maar het is voor te stellen dat aanpassingen en/of verhuizing vraagt om een extra investering.
3. Er zijn meerdere partijen die hebben gevraagd om structurele subsidie. Het budget is beperkt. Daarmee zullen er dus keuzes gemaakt moeten worden. Hetzelfde geldt voor de vraag om indexering van de subsidies.

Vooralsnog zijn de subsidies sinds 2016 niet geïndexeerd en is er jaarlijks dus minder te besteden aan activiteiten. In 2024 wordt breed binnen de gemeente bekeken hoe om te gaan met indexering van subsidies, dus dit onderdeel is verder niet meegenomen in deze nota.

6.2 Taakstelling

In 2019 is er door de gemeenteraad tot een taakstelling op het cultuurbudget besloten. Deze taakstelling is structureel **120.000 euro** en zou in drie jaar worden opgebouwd (60K, 90K, 120K).

Door corona en de gevolgen voor de lokale cultuur is invulling hiervan uitgesteld. Vanuit de rijksmiddelen voor de lokale cultuur is deze taakstelling gecompenseerd (in 2022: 60K, In 2023 90K en voor 2024 is er nog een compensatie van 30K opgenomen). Dat betekent dat er voor 2024 nog additioneel 90K bezuinigd moet worden en vanaf 2025 structureel 120K.

Aangezien KunstenHuisIdea veruit de grootste subsidiepartner is, zijn er vooral met hen gesprekken gevoerd over de invulling van de taakstelling. Ook is er binnen het gemeentelijk cultuurbudget gekeken welke posten nog ruimte kennen. In samenspraak komen we tot de volgende invulling die het minst nadelig effect heeft op de inwoners en het culturele aanbod in Soest.

Voorstel voor invulling taakstelling

Het voorstel voor invulling van de taakstelling wordt hieronder weergegeven en daarna toegelicht per post.

Invulling taakstelling 2024

- Compensatie vanuit coronagelden Cultuur in 2024 *(raadsbesluit najaarsnota 2022) – 30K*
- KunstenHuisIdea bezuiniging 50K (opbouw naar 80K in 2026) *(zie toelichting)*
- Subsidie Stichting Literaire Activiteiten Soest (Slas) *(zie toelichting)*
- Subsidie openluchttheater Cabrio *(zie toelichting)*
- Rest uit Compensatiebudget (werkbudget cultuur) *(zie toelichting)*
- **Totaal bezuiniging € 120.000**

2025

- KunstenHuisIdea bezuiniging € 75.000
- Subsidie jongerencollectief Brandstof *(zie toelichting)*
- Subsidie Slas
- Subsidie Cabrio
- Rest uit Compensatiebudget (werkbudget cultuur)
- **Totaal bezuiniging € 120.000**

2026 (en verder)

- KunstenHuisIdea bezuiniging € 80.000
- Subsidie Brandstof
- Subsidie Slas
- Subsidie Cabrio
- Rest uit Compensatiebudget (werkbudget cultuur)
- **Totaal bezuiniging € 120.000**

Toelichting bezuiniging KunstenHuis Idea

KunstenhuisIdea heeft onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor bezuinigingen. Op 1 januari 2022 is regiocultuurcentrum Idea gefuseerd met KunstenHuis De Bilt/Zeist. Deze fusie biedt financieel enige ruimte gezien het feit dat men efficiënter kan omgaan met overhead, administratieve kosten en uitwisselen van docenten tussen vestigingen. Op overhead en personeelskosten kan daarom in de komende jaren bezuinigd worden. Helaas moet KunstenhuisIdea aan de andere kant ook rekening houden met extra kosten vanwege de inflatieproblematiek en verhoging van de energieprijzen.

In de invulling van de taakstelling nemen we een maximale bezuiniging bij KunstenhuisIdea (KHI) mee van € 80.000. KHI denkt deze bezuiniging te kunnen realiseren zonder hun huidige dienstverlening voor de gemeente Soest en de continuïteit van KunstenhuisIdea in gevaar te brengen, maar wel met prijsverhogingen voor de consument.

Met een oplopende subsidiekorting (van 50K in 2024 tot 80K in 2026 en verder) en de, door het KunstenhuisIdea te nemen, maatregelen verwachten zij dan de komende jaren nog wel negatieve exploitatieresultaten te halen maar in 2026 weer ongeveer een sluitende exploitatie te bereiken. Ze hebben voldoende weerstandsvermogen om de verwachte tekorten tot 2026 te kunnen opvangen.

In onderstaande overzicht de bezuinigingen en exploitatieresultaat van KunstenHuisIdea per jaar.

Exploitatie in Soest	2023	2024	2025	2026
bezuiniging		50.000	25.000	5.000
bezuiniging cumulatief		50.000	75.000	80.000
exploitatieresultaat	-34.888	- 8.644	-22.466	- 3.063

In het verwachte resultaat 2023 is rekening gehouden met een stijging van de energielasten en steun van de gemeente Soest ter gedeeltelijke compensatie daarvan (50%). In 2024 verwacht KunstenhuisIdea nog steeds hogere energielasten dan in het verleden maar niet zo hoog als die in 2023. Ook zijn hier de synergievoordelen vanuit de fusie opgenomen. KHI is voornemens om in 2025 en 2026 de verkoopprijzen meer te laten stijgen dan de inflatie. Dit gaat dan wel ten koste van de ambitie cultuuraanbod laagdrempelig en voor iedereen mogelijk te maken.

Toelichting bezuiniging overige subsidies

Vanuit de pijler 1 (Basis op orde) kiezen we bij de invulling van de taakstelling om het huidige aanbod zo veel mogelijk in tact te laten. Drie subsidies worden om de volgende redenen afgebouwd:

- De subsidie van stichting literaire activiteiten Soest stopt aangezien de stichting zich opheft per 2024.
- Brandstof is opgezet als jongerencollectief (voor en door jongeren) om cultureel aanbod voor jongeren te organiseren. Er zijn er afgelopen jaren veel gesprekken gevoerd met het cultuurpunt (penvoerder van Brandstof) over het bereik van Brandstof. Met een wisseling in het bestuur (geen jongeren uit Soest meer) is daar wel een wat verbetering in gekomen, maar de jamsessies die ze organiseren blijven slechts door een beperkte groep jongeren bezocht worden tegen een forse investering van 18K. Daardoor is toch besloten dit aanbod te laten vervallen.
- Het aanbod van openluchttheater Cabrio is bovenlokaal en hoewel het door vrijwilligers wordt georganiseerd is het zeer professioneel van opzet. Cabrio kan bestaan zonder de subsidie en daarmee vervalt de noodzaak.

Bovendien zijn zij te plaatsen in de buitenste ring van het ringenmodel van de VNG en komen daarmee niet direct in aanmerking voor financiële ondersteuning.

Toelichting bezuiniging werkbudget cultuur

Binnen het cultuurbudget is er in 2016 gekozen voor een werkbudget om te investeren in nieuwe ontwikkelingen en onverwachte zaken te kunnen opvangen. Zeker na de forse bezuinigingen van 2015. Dit budget wordt nu deels ingezet voor invulling van de taakstelling. Het overige deel wordt benut voor nieuwe opgaven zoals subsidie voor enkele structurele evenementen, aandacht voor kunst in de openbare ruimte en enkele kleine aanpassingen binnen de structurele subsidies. Daarmee raakt de taakstelling zo weinig mogelijk aanbieders en cultuurbeoefenaars.

6.3 Investeringsvraag

In de cultuurnota 2024-2028 wordt een aantal ambities geschetst. Deels zijn die realiseerbaar binnen het huidige budget met taakstelling door te schuiven met budgetten. Deels vraagt het een financiële impuls. Hieronder zetten we de investeringsbehoefte per pijler op een rij. De omvang van deze investeringen zal bij het afwegingsmoment met het uitvoeringsplan sociaal domein (voorjaar 2024) worden aangegeven.

Pijler 1 *De basis op orde*

- Investeren in Soesterberg d.m.v. van een stimuleringsbudget (incidenteel t/m 2026) ter bevordering van nieuw op te zetten cultuuraanbod of culturele verenigingen in Soesterberg;
- Urenuitbreiding cultuurconsulent/verenigingsondersteuner voor het ondersteuning van vrijwilligers bij het organiseren van culturele activiteiten in Soesterberg;
- Toekennen van een deel van de nieuwe aanvragen voor structurele subsidie (zonder dat dit ten koste gaat van huidig aanbod)

Pijler 2 *Cultuur is voor iedereen*

- Investeren in bredere jongerenprojecten;
- Extra investeren in de toekomst van de maatschappelijke bibliotheek (relatie sociaal domein) als laagdrempelig informatiepunt en maatschappelijke huiskamer.

H7. Subsidiesystematiek

Voor de gemeente is het verstrekken van subsidies een belangrijk sturingsmechanisme op de benoemde ambities en resultaten. De structurele subsidies zorgen ervoor dat het basisaanbod ontwikkeld en behouden wordt. De benoemde voorwaarden daarbij kunnen de subsidiepartners stimuleren tot het bijdragen aan benoemde ambities voor de komende jaren. Incidentele subsidies helpen om initiatieven mogelijk te maken en te bouwen aan de ambities en resultaten beschreven in deze nota.

Hieronder wordt beschreven op welke manier we de komende jaren subsidies in gaan zetten en welk afwegingskader we gebruiken voor de verdeling van budgetten. Uitgangspunt hiervoor het ringenmodel van de VNG (H3) en de vier pijlers met bijbehorende ambities en resultaten (H5).

Structurele subsidies

Structurele subsidies worden ingezet voor pijler 1 *(de basis op orde*). Het is de basis voor opbouw en behoud van het passende cultuuraanbod volgens het ringenmodel. Meerdere nieuwe partijen hebben gevraagd om structurele subsidie en enkele bestaande subsidiepartners hebben een aanvraag gedaan voor verhoging van de subsidie. De huidige subsidiepartners zijn vrijwel allemaal afhankelijk van de subsidie. Dat vraagt om keuzes en een grondslag voor die keuzes.

De grondslag voor het structurele subsidiebeleid is vanzelfsprekend de Algemene Subsidie Verordening (ASV) en daarnaast het ringenmodel van de VNG. Indien partijen voldoen aan de voorwaarden uit de ASV wordt er de volgende afweging gemaakt:

1. Partijen uit de ringen tot 90.000 inwoners (dus niet de buitenste ring) worden ondersteund mits zij dit financieel nodig hebben (ASV), een non-profitorganisatie zijn en een toegevoegde bijdrage leveren aan het segment waarin zij aanbod leveren. We willen aanbod in alle segmenten behouden. Een toegevoegde bijdrage wil zeggen dat er na een opbouwperiode van drie jaar duidelijk vraag is naar het aanbod. Indien er geen ander aanbod is in het segment, wordt bekeken wat er nodig is om het aanbod te versterken. Als er ander vergelijkbaar aanbod is, wordt er bij overschrijding van het budget gekeken welk aanbod het meest bijdraagt aan de pijlers 2 t/m 4.
2. Aanbod in de buitenste cirkel wordt niet structureel gesubsidieerd.

Culturele evenementen

In het ringenmodel staan in de binnenste cirkel jaarlijkse culturele evenementen. Evenementen zijn bij uitstek plekken van ontmoeting en verlevendigen de woonomgeving of centra. Op dit moment zijn er geen culturele evenementen doe structureel subsidie krijgen. Afweging geschiedt op basis van de bijdrage van het evenement aan de pijlers 2 t/m 4.

Incidentele subsidies

Incidentele subsidies worden verstrekt aan initiatieven en activiteiten met een eenmalig of kortdurend karakter. Door middel van een projectsubsidie wordt een initiatief ondersteund als het bijdraagt aan de pijlers 2, 3 en 4.

Op dit moment zijn er drie regelingen voor incidentele subsidie:

1. 100 stoelen regeling

2. Cultureel maatschappelijk belang
3. Meerjaren culturele projecten

Uit de evaluatie van het huidig beleid blijkt dat het cultuurveld erg blij is met de 100 stoelenregeling en die wil behouden. Ook blijkt dat de regelingen 2 en 3 verbeterd kunnen worden. Er is een wens voor meer flexibiliteit in grootte van projecten en daarmee aan maximaal aan te vragen bedragen. Daarnaast is gebleken dat de meerjaren regeling zoals we die nu kennen in de praktijk niet het beoogde effect heeft. Het is bedoeld als een opstartsubsidie voor structurele activiteiten die na drie jaar vanuit andere inkomsten zouden moeten worden voortgezet. In praktijk is het geen enkel initiatief na drie jaar gelukt om op eigen inkomsten door te gaan. Daarmee verdwijnt aanbod na een intensieve opstartperiode weer. Dit is niet wenselijk. Vandaar de keuze om een budget in te stellen voor een aantal structurele culturele evenementen. De regelingen die genoemd worden onder punt 2 en 3 worden samengevoegd tot een projectsubsidie waarin minder op vorm wordt gestuurd en meer op bijdrage aan de vier pijlers met bijbehorende ambities. Het totaalbudget blijft ongewijzigd.

Beleidsregels
In het vervolg op de vastgestelde cultuurnota en gekozen scenario zullen de huidige beleidsregels Welzijn, Cultuur en Sport Gemeente Soest 2019 worden aangepast met een ingangsdatum van 1 januari 2024.

Dankwoord

U heeft in deze cultuurnota kunnen lezen wat de pijlers en ambities zijn voor de komende vier jaar. Deze zijn tot stand gekomen met grote inbreng van inwoners uit verschillende doelgroepen en culturele (en andere) partijen. Het is echt een gezamenlijke nota geworden. Expliciet bedanken we daarom alle inwoners die hun bijdrage hebben geleverd in de participatiebijeenkomsten sociaal domein, in de enquêtes of op andere wijze. Daarnaast bedanken we de volgende organisaties en personen voor hun medewerking:

Vereniging Artishock (Gijs van de Scheer)
Museum Soest (Cees Vos en Joke Bosland)
De Rank (Thari Schroder)
Bachschool (Irma Vos en Daphne Balvers)
Paltzbiennale (Meria Bakker)
PVO (Esther Bakker, Marcel Reulen en Marijke Verlaan)
Odeon (Kees Laan)
HvVeen (Mark Haayema en Edith Leerkens)
NMM (John Sijmonsbergen)
KunstenHUisIdea (Rob Schouw, Frans Funnekotter, Ruut te Veldhuis, Monica Kalbvleesch, Andries de Jong)
Autumnleaves Music Productions (Harrie Herfst)
Samen voor Soesterberg (Jan de Mos, Rob Tuizenga, Max Vetkamp)
Griftland College (Lotte van Koppen)
Stichting Balans (Jan Buijze)
Koor Apollo (Jos Sesink, Bert Hilhorst)
Cultuurpunt (Anita Vreugdenhil)
NKB (Godelieve Smulders, Dick Simonis)
Hazart (Jan Hazelaar)
Kerk en cultuur (Betty Blankenstein)
HVS/Gilde (René van Hal)
Concertpodium Soest (Peter van der Torre, Joyce Houtkamp)
Jans Schepers
Carel Bense
Bert Smit
Loek van Walsem
Expertteam (Marc Majolee)